

การเกษตรต้นคิดแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการเกษตร
ในวิทยาลัยครูภาคใต้

ปริญญานิพนธ์

ของ

เรวักร แซ่อูย

ขอเสนอผลงาน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสนอกรมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มีนาคม 2519

คณะกรรมการพิจารณาประจำตัวนิติ ได้พิจารณาบริษัทร่วมทุนนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไค.

ศาสตราจารย์ ดร. ประธาน

ประธาน

ศาสตราจารย์ ดร. กรรมการ

กรรมการ

5 มีนาคม 2519

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ก็เนื่องจากได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมควร อภัยพันธุ์ อาจารย์ อังคณา สายยศ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นถวย

ผู้วิจัยขอขอบคุณาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูยะลา วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูภูเก็ต และวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช ที่ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่าน ซึ่งไม่สามารถจะกล่าวนามได้หมด ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำในการวิจัยครั้งนี้ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี.

เรวักร แซอูย

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ปัญหา	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	ตัวแปรที่ศึกษา	4
	กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	6
	งานการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	7
	งานการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู	10
	งานทัศนคติแบบประชาธิปไตย	15
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	19
3	วิธีดำเนินการ	20
	กลุ่มตัวอย่าง	20
	เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	20
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	21
	แบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย	21
	แบบสอบถามวัดการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู	24
	แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	26
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
	ลำดับขั้นของการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	28

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	30
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	30
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	30
5 สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	39
ความมุ่งหมาย	39
กลุ่มตัวอย่าง	39
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	39
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
อภิปรายผลการวิจัย	42
ขอ เสนอแนะ	48
บรรณานุกรม	50
ภาคผนวก	55

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1	แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยแยกตามสถานศึกษาและเพศ
2	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่าง
3	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของกลุ่มนักศึกษายาย
4	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของกลุ่มนักศึกษาหญิง
5	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่าง
6	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของกลุ่มนักศึกษายาย
7	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของกลุ่มนักศึกษาหญิง
8	ความสำคัญของความแตกต่างระหว่างนักศึกษายายกับนักศึกษาหญิง ของคะแนนแบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย

ปัญหา

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า ความเจริญก้าวหน้าของประเทศมิได้ขึ้นอยู่กับการพัฒนาทาง
 ด้านเศรษฐกิจหรือการปกครองเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับพัฒนาการศึกษาเป็นสำคัญ เพราะว
 การที่กระทรวงปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจและการปกครอง
 การศึกษา ช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมประเพณีให้เกิดความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกันในทุกคณะ
 เกิดความสมัครสมานสามัคคีพร้อมเพรียงกัน เกิดความเข้าใจและมีทัศนคติต่อความเป็นอยู่
 แบบประชาธิปไตย

ในปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย
 ที่สำคัญสรุปได้ 2 ประการ ประการแรกก็คือเรื่อง "คุณภาพของชน" ถ้าหากคนของเรา
 ยังคงย่ำแย่ คอยพัฒนาในเรื่องที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย การปกครองแบบประชาธิปไตย
 ในเมืองไทยก็จะยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร และการปฏิวัติล้มล้างรัฐบาลและรัฐธรรมนูญ ก็ยังคง
 มีต่อไปเรื่อย ๆ ถ้าหากเราปรารถนาจะเห็นประชาธิปไตยเจริญงอกงามเพียงรากลึกลงใน
 แผ่นดินอย่างแท้จริง ก็จำเป็นจะต้องช่วยพัฒนาคุณภาพของชน ของกลุ่ม และของสังคมให้
 ลักษณะเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น (วีรบุรุษ วิเชียรโชติ, 2516 : 152) ปัญหาที่เป็น
 อุปสรรคต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยอีกประการหนึ่งก็คือ สถานการณ์การศึกษายังขาดการ
 ปลุกฝัง อุดมการณ์ ความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนการสร้างสรรค์บุคคลให้รู้ถึงสิทธิหน้าที่
 และให้เกิดลักษณะที่สนับสนุนระบบการปกครองรูปแบบนี้เท่าที่ควร ประกอบกับสถาบันสังคมของไทย
 ยังไม่ส่งเสริมและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
 2515 : 2 - 4)

ดังนั้นในการพัฒนาการศึกษา จึงจะต้องดำเนินการให้ควบคู่กันไปกับการพัฒนาทาง
 การเมือง และการปกครองด้วย ขณะนี้ประเทศของเราต้องการที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ของ-

ประชากรตามแบบอย่างประชาธิปไตย ให้มนุษย์ที่สุด ประชาธิปไตยของเรายังอยู่ในรูปลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ หากระบอบการศึกษายังไม่ได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้นเท่าที่ควร และอีกประการหนึ่งนั้น ประชาธิปไตยจะยังไม่เจริญงอกงามเท่าที่ควร หากประชาชนยังมิได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้ความสามารถ ปฏิบัติตามแบบอย่างประชาธิปไตยอย่างเพียงพอ เมื่อเป็นดังนี้ การพัฒนาการศึกษาจึงจะคงเพ่งเล็งที่จะให้มีการฝึกอบรมประชาชนของชาติให้เข้าใจ และสามารถดำเนินชีวิตในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยถูกต้อง

(กรมวิสามัญศึกษา, 2513 : 52 - 55)

ในฐานะที่จุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ก็บ้านและโรงเรียน (สันโทษ ตันแสงเล็ด, 2516 : 5) การสร้างบุคลิกภาพตามวิถีทางประชาธิปไตยนั้น กระทำโดยครอบครัวเป็นแห่งแรก (Ebenstien, 1961 : 158) ผู้มีส่วนในการพัฒนาประชาธิปไตยในขั้นมูลฐานที่สำคัญที่สุดจะลงมาจากบิดามารดา คือ "ครู" (วิญญู วิเชียรโรติ, 2516 : 158) ซึ่งจะช่วยในการสร้างและปรับปรุงทัศนคติแบบประชาธิปไตยทั้งในด้านการเรียน การสอน การปกครอง การจัดกิจกรรม การบริหารโรงเรียน

จากความคิดเห็นและการค้นคว้าดังกล่าวข้างต้นนั้นว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ~~และการปกครองของครู~~ มีอิทธิพลต่อความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียน แต่เรายังไม่สามารถทราบว่ามีอิทธิพลต่อความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนเพียงใด ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่อง "การศึกษาศักยภาพประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษามหาวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี" ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ที่จริงอันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาในสถาบันให้ดีขึ้นให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น เพื่อพร้อมที่จะออกไปส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยแก่เยาวชนของชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อให้ทราบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับ กานสามัคคีธรรม และค่านิยมงามงาม ของนักศึกษาหรือไม่

2. เพื่อให้ทราบว่า การปกครองแบบประชาธิปไตยของครูมีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยทั้งส่วนภายในหรือไม่เพียงใด

3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติแบบประชาธิปไตยแต่ละด้านของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง ว่าต่างกันหรือไม่เพียงใด

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ครู ผู้ปกครอง นักการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนในสถานศึกษาฝึกหัดครูในปัจจุบัน ว่าไปปลูกฝังให้นักศึกษาเกิดทัศนคติแบบประชาธิปไตยหรือไม่เพียงใด

2. จะทำให้ทราบว่า ทัศนคติแบบประชาธิปไตย การปกครองแบบประชาธิปไตยของครูและการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กันหรือไม่เพียงใด เมื่อทราบความสัมพันธ์แล้ว ครูและผู้ปกครองจะได้ไขความรู้นช่วยเหลือและส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาทัศนคติแบบประชาธิปไตยไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. จะช่วยให้ทราบถึงความแตกต่างของทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิง อันจะเป็นแนวทางในการปลูกฝังและพัฒนาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาให้ตรงจุดยิ่งขึ้น

4. ช่วยให้ ครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องในวงการฝึกหัดครู ทราบและเข้าใจว่าการเรียนการสอนในสถานศึกษาฝึกหัดครูมีไ้มุ่งเฉพาะให้นักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางวิชาการแต่เพียงด้านเดียวเท่านั้น แต่ยังต้องส่งเสริมให้เรียนรู้และพัฒนาบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับสภาพสังคมแบบประชาธิปไตยด้วย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษานี้จะจำกัดกับนักศึกษาคณะปกติ วิทยาลัยการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2518 ในวิทยาลัยครูภาคใต้ อันได้แก่ วิทยาลัยครูภูเก็ต วิทยาลัยครูสงขลา

วิทยาลัยครูยะลา และวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช โดยลุ่มตัวอย่างบวร้อยละ 10 ของจำนวน นักศึกษาทุกห้องเรียน

ตัวแปรศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ

- เติ
- การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- ทักษะการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู

2. ตัวแปรตาม

- ทักษะแบบประชาธิปไตย ด้าน การวธรรม, สำนึกศีธรรม และ

ความประพฤติธรรม

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่นักศึกษาได้ศึกษาตัวเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล รู้จักยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของนักศึกษา ให้ความร่วมมือตามโอกาสอันเหมาะสม การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยวัดได้ด้วยแบบสอบถาม วัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

2. การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู หมายถึงวิธีการปกครองของครู อาจารย์ ผู้เคยให้การศึกษาอบรมแก่นักศึกษาตั้งแต่คนจนถึงปัจจุบัน ที่นักศึกษารู้สึกว่าครู อาจารย์ ได้ฟังเหตุผลของตนมากน้อยแค่ไหน การตัดสินใจหาทาง ๆ ภายในชั้นเรียน ครูทำโดยให้เหตุผล และปฏิบัติด้วยความยุติธรรมต่อนักศึกษา กฎเกณฑ์และกิจกรรมต่าง ๆ ภายในห้องเรียน ครูใช้วิธีการประชาธิปไตย คือ ครูกับนักศึกษา ปรึกษาหารือกันและร่วมกันวางกฎเกณฑ์ การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู วัดได้โดยแบบสอบถามวัดการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู

3. ทศนคติแบบประชาธิปไตย หมายถึงการรับรู้ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างว่าการ
ดำเนินกิจกรรมระหว่างบุคคล ในลักษณะสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้คือ

3.1 ด้านการยอมรับ คือการที่รู้จักเคารพซึ่งกันและกัน ทั้งในเรื่องสิทธิ
ความคิดเห็น และความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน

3.2 ด้านการมีส่วนร่วม คือการที่รู้จักให้ความร่วมมือในการทำงานตามที่ได้
ตกลงและวางแผนงานร่วมกัน การรู้จักและเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันความสุข และแบ่งปัน
วัสดุต่าง ๆ กับผู้ร่วมงาน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่การดำเนินงาน ตลอดจนการรู้จัก
ประสานงานกัน เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และเกิดประโยชน์แก่ผู้ร่วมงาน
โดยส่วนรวม

3.3 ด้านปัญญาธรรม คือการที่มีความใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดหรือเหตุผล
ที่แตกต่างจากตน การมีความสมบูรณ์แห่งตน กล้าแสดงออกซึ่งความคิดและเหตุผล
การมีความริเริ่มสร้างสรรค์ ประจักษ์ความก้าวหน้า การมีความคิดอย่างไตร่ตรอง และ
รู้จักคิดหาเหตุผล

ทศนคติแบบประชาธิปไตยวัดได้ด้วยแบบสอบถามวัดทศนคติแบบประชาธิปไตย

4. พ่อแม่ หมายถึงบุคคลที่ให้การอบรมเลี้ยงดูนักศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างมาเป็นระยะ
เวลานานที่สุด

5. ครู หมายถึง ผู้เคยให้การศึกษอบรมแก่นักศึกษาตั้งแต่ตนจนถึงปัจจุบัน.

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ปัจจุบันนักจิตวิทยาส่วนมากเชื่อกันว่าบุคลิกภาพของบุคคลย่อมก่อตัว และเป็นผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก ทั้งนี้ได้มีนักจิตวิทยาหลายท่าน ได้ให้ทฤษฎีบุคลิกภาพ อาทิ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ซึ่งมี ฟรอยด์ (Freud) เป็นผู้นำ ฟรอยด์เชื่อว่าพัฒนาการทางบุคลิกภาพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีระยะที่สำคัญที่สุด คือระยะตั้งแต่เกิดจนถึง 5 ปีแรกของชีวิต เพราะระยะนี้เป็นระยะที่ศูนย์กลางของบุคลิกภาพเริ่มวางรากฐานโดยการ ฟรอยด์ชี้แจงต่อไปว่าบุคคลมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพเป็นลำดับไป เริ่มตั้งแต่ขั้นอวัยวะปาก (Oral Stage) ขั้นอวัยวะขับถ่าย (Anal Stage) ขั้นอวัยวะสืบพันธุ์ (Phallic Stage) และขั้นสืบพันธุ์ (Genital Stage) ในที่สุด ฟรอยด์เชื่อว่า บุคลิกภาพที่แตกต่างกันไปจากบุคคลหนึ่งยังอีกบุคคลหนึ่งในวัยผู้ใหญ่ นั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และวิธีการที่แต่ละบุคคลใช้แก้สถานการณ์ความขัดแย้ง ซึ่งเกิดขึ้นในแต่ละ Stage นั้น ๆ (พวงจันทร์ กุลละกัมพะ, 2515 : 115)

ทฤษฎีจิตวิทยาทางสังคม มี แอดเลอร์ (Adler) ซึ่งไว้ในทฤษฎีนี้ ให้ความสำคัญแก่ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Belonging) ว่าเป็นความต้องการพื้นฐานของบุคคล และสามารถอธิบายพฤติกรรมได้ทุกอย่าง ทฤษฎีเน้นความต้องการของสังคมว่า ทารกเกิดมาได้ ประทะสัมพันธ์ (Interaction) กับคนที่อยู่รอบตัว ในกระบวนการเรียนรู้ กฎเกณฑ์ และขอบเขตของสังคม ประสบการณ์แรกที่เด็กได้สัมผัส และรับไว้จากครอบครัวจะพัฒนาขึ้นเป็นทัศนคติ ความเชื่อ และทฤษฎีเห็นว่าองค์ประกอบเหล่านี้เป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ เจเน กรอบครัว ความสัมพันธ์ภายในบ้าน ทัศนคติของสังคม โดยเฉพาะครอบครัว เป็นโอกาสแรกที่เด็กได้รับอิทธิพลต่าง ๆ จากสังคม (ปราชิต สุชอุคม, 2514 : 12)

ซัลลิวาน (Sullivan) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาทางสังคมอีกคนหนึ่ง เชื่อว่าบุคลิกภาพของบุคคลเป็นผลมาจากอิทธิพลของบุคคล กับสิ่งแวดล้อมหรือบุคคลอื่น ๆ ที่ล้อมรอบเขาอยู่ ซัลลิวานเห็นว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล คือการปรับตัวเข้ากับปัญหา การพัฒนาทาง—

บุคลิกภาพของบุคคล มีจุดมุ่งหมายเพื่อความพอใจ และสนองความต้องการพื้นฐานหนึ่ง และเพื่อความมั่นคงความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม ความรู้สึกเป็นเจ้าของและการได้รับการยอมรับหนึ่ง บุคลิกภาพของบุคคลจะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามวัยและประสบการณ์ที่เขาสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (เกอกลู ทาสีทรี, 2514 : 6)

ฮารกิลลาร์สรุปไว้ว่า บุคลิกภาพของบุคคลมี กิลฟอร์ด (Gullford, 1957 : 7) ได้กำหนดลักษณะไว้ 7 ประการ คือ ความต้องการ หัสนคติ อารมณ์ ความถนัด การทำงานของระบบอวัยวะ และรูปร่างภายนอก ย่อมก่อตัวและมีรากฐานมาจากกระบวนการสังคมประกิต โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวในวัยเด็ก การได้รับการศึกษามาจากโรงเรียน ถ้าได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษาที่เหมาะสม ก็จะมีการพัฒนาบุคลิกภาพไปในทางที่พึงปรารถนา แต่ถาได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษาที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ก็จะทำให้บุคลิกภาพบางส่วนบกพร่องไป

งานการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

บาลดวิน (Baldwin, 1948 : 127 - 136) ศึกษาเด็กอายุประมาณ 4 ขวบ พบว่าพ่อแม่ปกครองเด็กแบบประชาธิปไตย กล่าวคือ พ่อแม่จะมีกิจกรรมร่วมกับเด็กให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจ อธิบายเหตุผลของการตั้งกฎเกณฑ์ของครอบครัว สอนความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก มักจะทำให้เด็กซุกซนเกวราว อยากรู้อยากเห็น เป็นผู้นำ กล้าแสดงออก ส่วนพ่อแม่ปกครองเด็กแบบอิตาเลียน คือใช้อำนาจกับเด็ก จะทำให้เด็กเป็นคนเงี้ยบเฉย ไม่เกวราว มีความอยากรู้อยากเห็นน้อย มีความกิริเริ่มสร้างสรรค์น้อย มีความเห็นแบบคล้อยตามผู้อื่น และชอบเพื่อน

เฮอรุลอค (Hurlock, 1964 : 661) ได้ศึกษาพบว่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยใช้วิธีประชาธิปไตย กล่าวคือ ให้ความรักความสนใจ และเห็นความสำคัญของเด็ก จะทำให้เด็กรักกับผิชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีไหวพริ้ว เป็นมิตร ซื่อสัตย์ กลองแคลว ราเริง มีอารมณ์มั่นคง มีความกิริเริ่ม ฟังตนเอง และสามารถเผชิญชีวิต

ด้วยความมั่นใจ ส่วนการเลี้ยงดูโดยวิธีอัตราบีบไทย ทำให้เด็กขาดความใกล้ชิดกับพ่อแม่ ขาดความอบอุ่นมั่นคงปลอดภัย มีความรู้ดีกว่าญาติที่ท้องทำตามอย่างเกรงกลัว ทำให้ขาดความศรัทธาเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะไม่เคยฝึกตัดสินใจแก้ปัญหาเอง

กลุค และ กลุค (Glueck and Glueck ศึกษาครอบครัวสตรีสูงอายุนานาชาติแห่งประเทไทย, 2512 : 123) พบว่าครอบครัวไทยที่มีกำลังงานอย่างเข้มงวดทำให้เด็กประพฤติตาม โดยมิได้คำนึงถึงความต้องการหรือระดับวุฒิภาวะของเด็ก เด็กจะเติบโตเป็นคนที่ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่ชอบออกความคิดเห็น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อถึงคราวที่เด็กจะแก้ปัญหา ก็มักจะทำได้ ไม่มีความเข้าใจอย่างชัดเจน ว่าพ่อแม่หวังจะให้เขาเป็นคนไหน ประพฤติอย่างไร ส่วนเด็กซึ่งอยู่ในวัยซึ่งพ่อแม่วางใจ และบอกเหตุผลถึงความจำเป็นที่พึงปฏิบัติ เด็กจะมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาที่มิได้ เป็นเด็กที่ชอบแสดงความกตัญญู

เชอร์เลย์ (Sherley, 1966) พบว่าเด็กที่ได้รับการรัก จะมีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่ขาดความรักจะไม่สามารถปรับตัวในสังคมได้ ส่วนเด็กที่พ่อแม่ทอดทิ้งนั้นคือการที่พ่อแม่แสดงความเฉยชา ไม่ยุ่งเกี่ยวกับเด็ก หรือชอบใช้อำนาจเหนือเด็ก เด็กจะมีลักษณะนิสัยก้าวร้าว (อ้างจาก สุสันี อินสว่าง, 2516 : 18)

ฟรานซิส เจ. โครเลย์ (Francis J. Crowley, 1969 : 3963) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับการรับรู้ของเด็กที่พ่อแม่ปกครองแบบใช้อำนาจและให้ความรัก กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบุคลิกภาพ กลุ่มตัวอย่างมี 180 คน เป็นเด็กจากโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐนิวยอร์ก ปรากฏว่า

1. พ่อแม่ที่ปกครองแบบให้ความรักสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนอยู่ระดับปานกลางและระดับสูง และสำหรับเด็กชายที่พ่อแม่ปกครองแบบใช้อำนาจ จะมีผลสัมฤทธิ์อยู่ระดับสูง
2. เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีนิสัยเป็นคนเฉยชา เงื่องหงอย ส่วนเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มักจะมีนิสัยขี้อาย ประหม่า ซื่อสัตย์

3. พ่อแม่ผู้ปกครองแบบให้อำนาจ จะมีส่วนสัมพันธ์กับสติปัญญา และการเข้า
สมาคมของเด็กด้วย เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง จะรู้สึกมีความสุข ส่วนเด็กที่
มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะก้าวร้าว เอาจริงเอาจัง เคร่งเครียดและฉุนเฉียว

4. พ่อแม่ผู้ปกครองแบบให้ความรัก ลูกจะมีอารมณ์คงที่ ราบรื่น กล้าหาญ
มีลักษณะที่เมตตาใคร่กับทุกคน

5. พ่อแม่ผู้ปกครองแบบใช้อำนาจ ลูกจะมีอารมณ์ไม่แน่นอน เป็นคนขี้อาย
จ้านบ ขอบแพ้ มีความเทกเพียรต่อสู้หาชนะในกรณีที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

อัมพิกา ปัทมานนท์ (2516 : 64) ศึกษาเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ของ
สมรรถภาพทางจิต และความเกรงใจ ระหว่างเด็กไทยพุทธกับเด็กไทยมุสลิม ในระดับ
ประถมศึกษาตอนปลาย พบว่าในครอบครัวเด็กไทยพุทธ

1. แม่ที่ให้ความอบอุ่นแก่ลูกมาก จะทำให้ลูกมีความเกรงใจมาก
 2. แม่ที่ใจโหดรุนแรงมาก จะทำให้ลูกมีความเกรงใจน้อย
 3. แม่ที่เข้มงวดในระเบียบวินัยมาก จะทำให้ลูกมีความเกรงใจน้อย
 4. แม่ที่ใจประชาธิปไตยในบ้าน จะทำให้ความเคลื่อนไหวในครอบครัวดีด้วย
 5. แม่ที่ให้ความอบอุ่นมาก จะมีความเข้มงวดในระเบียบวินัยน้อย
- ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ยิ่งพ่อแม่มีความเข้มงวดกวดขันเด็กมากเท่าใด ก็จะทำให้เด็กมีความเกรงใจ
น้อยลงเท่านั้น

ลูซิณี อินสว่าง (2516 : 98) ได้เสนอข้อคิดเห็นว่า บิดามารดาและผู้ปกครอง
ควรเปลี่ยนวิธีการอบรมเด็ก ไม่ควรถืออำนาจจนเกินไป ให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นบ้าง
ให้ความรักและการยอมรับในตัวเด็ก จะทำให้ตัวเด็กเกิดความมั่นใจในการที่จะแสดงออก
ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ใจทสยเห็นสังคม และเป็นพลเมืองดีของประเทศไทยในอนาคต

๖ การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยขึ้นอยู่กับการพัฒนาทางด้านการเศรษฐกิจ หรือการปกครองเท่านั้น แต่เนื่องจากการพัฒนาการศึกษาเป็นสำคัญ เพราะว่าการศึกษาวัยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจและการปกครอง การศึกษาก็จะช่วยสร้างเสริมวัฒนธรรมประเพณี เกิดความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกันในหมู่คณะ เกิดความสัจจรมานสามัคคีพร้อมเพรียงกัน เกิดความเข้าใจและมีทัศนคติต่อความเป็นอยู่แบบประชาธิปไตย

ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาจึงต้องคำนึงการวิพากษ์กันไม่กับการพัฒนาทางด้านการเมืองและการปกครองด้วย ฉะนั้นประเทศของเราต้องการที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนตามแบบอย่างประชาธิปไตยให้สมบูรณ์ที่สุด ประชาธิปไตยของเรายังอยู่ในรูปลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ หากกระกับการศึกษาของประชาชนยังไม่ได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้นเท่าที่ควร และอีกประการหนึ่งนั้น ประชาธิปไตยของเรายังไม่เจริญงอกงามเท่าที่ควร หากประชาชนยังมิได้รับการศึกษาอบรมให้ความรู้ ความสามารถ ปฏิบัติตามแบบอย่างประชาธิปไตยอย่างเพียงพอ เมื่อเป็นดังนี้การพัฒนาการศึกษาจึงจะต้องเร่งเร่งที่จะให้มีการฝึกอบรมประชาชนของชาติให้เข้าใจ และสามารถดำเนินชีวิตในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยถูกต้อง (กรมวิสามัญศึกษา, 2513 : 52 - 53)

ภายหลังเหตุการณ์ วันที่ 14 ตุลาคม 2516 ความตื่นตัวในการเรียกร้องเสรีภาพความเป็นธรรมในสังคมไทย ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง การรวมพลังเพื่อเรียกร้องคำนิมิตไม้มหาศาล ปรากฏการณ์ที่ไม่เคยมีมาก่อนเลย ก็ปรากฏขึ้น ฆรมณและกลุ่มต่าง ๆ เกิดขึ้นกลุ่มแล้วกลุ่มเล่า ท่อการเคลื่อนไหวที่หนุนเนื่องตามมาเป็นกระบวนเช่นนี้ นำเสียงที่เกยซึ่งกันในเชิงบังคับกับจากเบื้องบน เริ่มเปลี่ยนเป็นประนีประนอม ในขณะที่เกี่ยวกับเสียงจากเบื้องล่างที่เคยถูกกดขี่เรียกร้อง บรรยายภาพประชาธิปไตยในสถาบัน ก็ยังคงกักตุนมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ (เสถียร จันทิมาธร, 2516 : 9)

เพื่อให้สอดคล้องกับความเคลื่อนไหวของประชาชน ศูนย์กลางนักเรียนแห่งประเทศไทย จึงจัดการสัมมนา "ประชาธิปไตยในโรงเรียน" ขึ้น (เสถียร จันทิมาธร,

2516 : 10 - 11) ณ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ถนนสามเสน เมื่อวันที่ 7 - 8 ธันวาคม 2516 ผลของการสัมภาษณ์ ที่ประชุมเห็นสอดคล้องกันว่า ยังไม่มีประชาธิปไตยที่แท้จริงใน โรงเรียน แต่ละโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคต่างกันดังนี้ คือ ครูไม่สนับสนุนให้นักเรียน มีสถานักเรียน เพื่อเป็นตัวแทนของนักเรียน นักเรียนที่ทางการเมืองมีสถานักเรียนยังเข้าใจ เรื่องสถานักเรียนไม่แจ่มชัด โรงเรียนบางโรงเรียนมีปัญหาเรื่องประชาธิปไตยในโรงเรียนมาก เนื่องจากผู้บริหารไม่สนับสนุน และสามารถที่จะไล่นักเรียนออกได้เมื่อต้องการ นักเรียน จึงถูกกดขี่มากกว่าโรงเรียนรัฐบาล นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเรื่องประชาธิปไตยเพียงพอ ขาดความสนใจ ทั้งนี้เนื่องจากถูกกดขี่ข่มเหงมาโดยตลอดและเป็นเวลานาน

จากข้อสรุปเหล่านี้ ที่ประชุมของนักเรียนจึงเข้าร่วมสมมนาได้บันทึกข้อเรียกร้อง ถึงนักเรียน โรงเรียน และกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

1. เรียกร้องให้ครูและนักเรียนเป็นประชาธิปไตย
2. เรียกร้องให้มีการเผยแพร่ประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างทั่วถึง
3. เรียกร้องให้มีการต่อสู้กับกำรกระทำทุกชนิดที่ไม่เป็นประชาธิปไตย

ในโรงเรียน

4. เรียกร้องให้มีการจัดตั้งสถานักเรียนทุกโรงเรียนอย่างทั่วถึงโดยเร็ว
5. เรียกร้องให้กระทรวงศึกษาธิการยกเลิกกฎระเบียบขบ้งกับที่กดขี่

นักเรียน และไม่เป็ประชาธิปไตย

6. เรียกร้องให้กระทรวงศึกษาธิการปฏิรูประบบการศึกษาของชาติ โดย ปรับปรุงโครงสร้าง หลักสูตร และวิธีสอนให้เป็นประชาธิปไตย และมีจุดมุ่งหมายเพื่อรับใช้ ประเทศชาติและประชาชน

จากผลการสัมมนาดังกล่าวข้างต้น เราอาจสรุปได้ว่า ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรค ต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนก็คือ คุณภาพของคน (วิริยวุฒิ วิเชียรโชติ, 2516 : 152) ถ้าหากว่า ครูและนักเรียนของเรายังคอยคุณภาพ คอยพัฒนาในเรื่องที่ เกี่ยวกับประชาธิปไตย การปกครองแบบประชาธิปไตยในเมืองไทยก็ยังไม่ไ้ผลเท่าที่ควร

เราจะแก้ปัญหาเรื่องคุณภาพของคนที่คอยพัฒนาเกี่ยวกับความสามารถทางประชาธิปไตยนี้ได้อย่างไร คำตอบอันหนึ่งก็คือ การให้การศึกษาระบบประชาธิปไตยกับประชาชนทุกระดับชั้น วรณะทั้งหมดทั้งมวล (วีรยุทธ์ วิเชียรโชติ, 2516 : 152)

การศึกษาระบบประชาธิปไตยนั้นคืออะไร ระบบการจัดการศึกษาของเราในปัจจุบันนี้เป็นประชาธิปไตยหรือไม่ ในการที่เราจะตอบปัญหาสองข้อนี้ เราจำเป็นต้องพิจารณาเกณฑ์สำคัญของความเป็นประชาธิปไตย (วีรยุทธ์ วิเชียรโชติ, 2516 : 152 - 155) ซึ่งปัญหานี้

เกณฑ์ข้อที่ 1 ไก่แกเกณฑ์แดง "การยอมรับ" ซึ่งก็คือการเคารพสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน ในข้อนี้ การศึกษาระบบประชาธิปไตยจะส่งเสริมให้นักเรียนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในชั้น โดยเปิดโอกาสให้นักถามครูในปัญหาและข้อสงสัยต่าง ๆ ทั้งยังมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในชั้น โดยเปิดโอกาสให้นักถามครูในปัญหาและข้อสงสัยต่าง ๆ ทั้งยังมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นแตกต่างไปจากครูได้ในเมื่อมีเหตุผลเพียงพอ ครูจะคอยเป็นผู้คอยแนะแนวและส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในการแสดงความคิดเห็น ในการอภิปราย และในการแสดงออกในที่ประชุม ฝึกให้นักเรียนคุ้นเคยกับวิธีการและบรรยากาศของการประชุม อภิปรายแบบประชาธิปไตย เช่น นักเรียนจะแสดงความคิดเห็นจะต้องยกมือแสดงความจำนง และขอสิทธิในการที่จะเป็นผู้พูดเป็นคนต่อไป ควบการยกมือขึ้นก่อนพูด เป็นต้น

แต่ตามสภาพความเป็นจริงในระบบการศึกษาของเรา ครูมักจะไม่ค่อยชอบให้นักเรียนซักถามและอภิปรายปัญหาในชั้นเรียน เพราะคิดว่าเด็กอาจจะลองภูมิ เกรงว่าตนเองจะตอบคำถามไม่ได้ แล้วก็จะต้องเสียหน้าไป ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การจัดการศึกษาของเราในปัจจุบันยังไม่เป็นประชาธิปไตยในข้อนี้

เกณฑ์ข้อที่ 2 ไก่แกเกณฑ์แดง "สามัคคีธรรม" ก็คือการร่วมกันประชุมปรึกษาหารือกัน ทั้งขั้นของการวางแผนงานร่วมกัน ปฏิบัติงานร่วมกัน แบบเคียงบ่าเคียงไหล่ และการประเมินผลงานร่วมกัน โดยทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานและตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับ

มอบหมาย ในข้อนี้การศึกษาแบบประชาธิปไตย ครูจะส่งเสริมให้นักเรียนมีการเรียนรู้ ขบวนการทำงานเป็นหมู่เป็นพวก โดยการฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม ๆ ฝึกการเป็นผู้นำ ใฝ่ใ้ยให้มีการเลือกประธาน เลขานุการ และตำแหน่งต่าง ๆ ของกลุ่ม ฝึกให้มีการวางแผนงานร่วมกันก่อน แล้วจึงแบ่งงานกันทำตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ฝึกให้มีการประสานงานกัน และมีการประเมินผลงานร่วมกันเพื่อสำรวจดูว่า การปฏิบัติงานได้ผลเพียงใด

แต่ตามสภาพความเป็นจริงในระบบการศึกษาของเรา ยังมีวิธีการให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันทำงานน้อยมาก และในบางแห่งถึงแม้จะส่งเสริมให้มีการแบ่งกลุ่มกันทำงาน ก็เป็นการทำงานกลุ่มในรูปแบบเกมอยู่ คือให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งเสนอ เพื่อน ๆ ก็จะเหมาะให้ทำงานให้กลุ่มเสียคนเดียว ซึ่งไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน และไม่เป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อที่เกิดขึ้นในตัวของคนเรียน

เกณฑ์ข้อที่ 3 โคแก่เกณฑ์แห่ง "ปัญญาธรรม" ซึ่งก็คือการใช้ปัญญาในรูปวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ในการขบคิดแก้ปัญหาของบุคคลและของกลุ่ม ในข้อนี้การศึกษาแบบประชาธิปไตย ครูจะสอนหาวิธีการส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาวิธีการคิด ให้คิดวิเคราะห์ปัญหา คิดหาวิธีแก้ปัญหา คิดหาวิธีทดสอบว่าวิธีแก้ปัญหานั้นถูกต้องหรือไม่ คิดแบบประเมินค่า ตลอดจนจินตนาการสร้างสรรค์ แล้วจากความรู้นี้ใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน เป็นกัน

แต่ระบบการศึกษาของเราส่งเสริมการสอนโดยตรงข้ามกับข้างต้นเกือบทั้งสิ้น เพราะเรามุ่งสอนให้เด็กจำเนื้อหาเสียเป็นส่วนใหญ่นักเรียนของเราจึงถูกขนาบกรรมทางปัญญา และตกเป็นทาสทางปัญญา

ถ้าหากเราปรารถนาจะให้ประชาธิปไตยเจริญงอกงาม หวังรากลึกลงในแผ่นดินไทยอย่างแท้จริง ก็จำเป็นจะต้องช่วยพัฒนาคุณภาพของคน ของกลุ่ม และของสังคมให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย ทั้งในรูปของการปกครองและในแบบวิถีแห่งการดำเนินชีวิต ผู้มีส่วนในการพัฒนาประชาธิปไตยในขั้นมูลฐานนี้ที่สำคัญที่สุดรองลงมาจากบิดามารดา ก็คือครู (วีรยุทธ วิเชียรโรติ, 2516 : 158) ครูควรจะได้รับการศึกษาอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับประชาธิปไตยโดยถูกต้อง จนสามารถอบรมเยาวชนได้

เป็นอย่างดี ครูควรจะได้รับการศึกษาในเรื่องประชาธิปไตย (กรมวิสามัญศึกษา, 2513 : 53 - 54) ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของคำว่า "ประชาธิปไตย" ทั้งในด้านการปกครองและในทางชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมประชาธิปไตย
2. หลักประชาธิปไตย ที่ควรนำมาใช้ในการบริหารโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างการเรียน การสอน และการปกครองนักเรียน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น
3. ขอบเขต ประชาธิปไตย และรากฐานของประชาธิปไตย ประกอบไปด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบของประชาชนในสังคม
4. วิธีการถ่ายทอดส่งเสริมความคิดและความเข้าใจของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การปกครอง และชีวิตความเป็นอยู่ในระบอบประชาธิปไตย เพื่อช่วยให้ประชาชนได้รับการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยยิ่งขึ้น

ในทางปฏิบัตินั้น สำหรับกิจกรรมในชั้นเรียนก็อาจจะจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ก็คือส่งเสริมประชาธิปไตยในชั้นเรียนโดยมีขอบเขตของระเบียบวินัย ทั้งนี้ครูจะต้องเป็นผู้คอยแนะนำ ชักจูง ส่งเสริมให้นักเรียนมีการแสดงออกที่ถูกต้อง เช่น การแสดงความคิดเห็น การทำงานเป็นหมู่คณะ การฝึกนิสัยความมีระเบียบ การเสียสละเพื่อส่วนรวม การเป็นผู้มีวินัยธรรมและศีลธรรมอันดีงาม และการยอมรับกับข้อดีของผู้อื่น เหล่านี้เป็นคนซึ่งครูทำหน้าที่อบรมสั่งสอนจะต้องเอาใจใส่แนะนำในสิ่งต่าง ๆ อันเป็นรากฐานและหลักการของประชาธิปไตย (กรมวิสามัญศึกษา, 2513 : 54 - 55)

นอกเหนือจากกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ครูที่สอนวิชาต่าง ๆ ก็สามารถให้การอบรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ในระบอบประชาธิปไตยได้ โดยการให้วิชาต่าง ๆ เป็นสื่อในการสอนประชาธิปไตย คือ

1. ครูใช้วิชาต่าง ๆ สอนให้นักเรียนมีความคิดและมีเหตุผลที่ดี
2. ครูใช้วิชาต่าง ๆ สอนนักเรียนให้เกิดความคิดริเริ่มฉันทานุกูล โดยการใช้ความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล

3. ครูที่สอนวิชาต่าง ๆ จะช่วยแนะนำให้นักเรียนรู้จักการเลือกทัศนคติใจว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด และแนะนำว่าสิ่งใดควรสิ่งใดไม่ควร

4. ครูที่สอนวิชาต่าง ๆ เน้นให้นักเรียนนำวิชาความรู้ต่าง ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ให้เป็นบุคคลที่มีความขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (กรมวิสามัญศึกษา, 2513 : 55)

เกรียง กীরติกร (2517 : 4) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างสังคมประชาธิปไตยไว้ว่า การสร้างสังคมนับว่าประชาธิปไตยไม่ใช่ไปสอนระบอบการปกครองในโรงเรียน ไม่ใช่สอนรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่การสอนเรื่องสามัคคีธรรม ไม่ใช่สอนเรื่อง การเลือกตั้ง ถ้าพลเมืองมีคุณสมบัติของบุคคลในระบอบประชาธิปไตย หมายความว่า รู้จักช่วยตนเอง รู้สิทธิ รู้จักการทํามาหากิน มีการศึกษา มีคุณธรรม ถ้ามีคุณสมบัติอย่างนี้แล้ว ก็คิดแบบประชาธิปไตยดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยไปตั้งแต่เล็ก ๆ บุคคลเหล่านี้โตขึ้นใน ของระบอบการปกครอง ก็รู้จักตัวเองแล้วก็เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตยจริง ๆ การที่จะเป็นอย่างนี้จึงเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่จะต้องให้ความรู้แก่เขา ให้ความ เขาใจแก่เขา สร้างนิสัยให้แก่เขา สร้างทัศนคติให้แก่เขา ทั้งนี้ก็เพราะว่าสถาบันสำคัญ ในการที่จะปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ก็คือสถาบันทางการศึกษา (สถาบันพัฒนาบริหาร- ศาสตร์, 2517 : 67 - 68) ซึ่งจะช่วยในการสร้างและปรับปรุงทัศนคติแบบประชาธิปไตย ทั้งในด้านการเรียน การสอน การปกครอง การจัดกิจกรรม การบริหารโรงเรียน อันมีความ สำคัญในการดำเนินชีวิตและการเตรียมตัวให้พร้อมทางการเมือง

๖
การทบทวนคดีแบบประธาธิปไตย

เนื่องจากบุคลิกภาพพระราชินีไทยเป็นรูปแบบบุคลิกภาพที่เหมาะสมที่สุดสำหรับสังคม
พระราชินีไทย (Karlin, 1967 : 464) เป็นรากฐานทางจิตวิทยาของคหิพระราชินีไทย
(Ebenstien, 1962 : 141) ฉะนั้นบุคลิกภาพพระราชินีไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับ
สังคมพระราชินีไทย อันอาจกล่าวได้ว่า สังคมโลกก็ตาม จะเป็นสังคมพระราชินีไทยไปไม่ได้

ถ้าทุกกรณีในระดับของสังคมนั้นยังขาดคุณลักษณะประชาธิปไตย (เชิงชัย ลักกณ เสวรณ์, 2517 : 15)

มีคำถามที่เราจะต้องคิดต่อไปอีกก็คือว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย นั้นหมายถึงอะไร พงษ์ ละเพียรชัย (2516 : 76) กล่าวว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง ลักษณะนิสัยของคนที่ยึดมั่นในคุณธรรมที่เป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย ดังนั้นก็ มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง การยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีความอดทนต่อความขัดแย้ง รู้จักประมาณตน มีวิสัยทางอารมณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา ยึดมั่นในหลักการที่ถูกต้อง และยุติธรรม มีความกระตือรือร้นในการไขว่คว้าความคิดเห็นที่ดีงามและมีเหตุผล ตลอดจนยอมรับนับถือในความเป็นมนุษย์ของทุก ๆ คน

๕ วีรบุรุษ วิเชียรโชติ (2516 : 90) กล่าวว่าบุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง ลักษณะนิสัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ มีวินัยในตนเอง มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ และความมั่นใจในตนเองสูง เน้นประสิทธิภาพในการทำงาน มีจิตใจกว้างขวาง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตนเองได้ เป็นผู้มีความกล้าหาญและมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถวางแผนสำหรับอนาคต เชื่อในหลักของเหตุผล และแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

สาโรช บัวศรี (2503 : 5 - 6) กล่าวว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หรือแนวโน้มที่บุคคลแสดงออกต่อกันใน 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 การเคารพซึ่งกันและกัน

มิติที่ 2 การแลกเปลี่ยน การประสานงาน และการร่วมมือ

มิติที่ 3 การเร้าท้าทายในวิธีการแห่งปัญญา

ในฐานะที่บุคลิกภาพเป็นตัวชักนำอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางสังคม สิ่งพฤติกรรมเหล่านั้นจะขึ้นอยู่กับอุดมคติหรือทัศนคติของมนุษย์ที่จะคิด หรือรู้สึกอย่างไรต่อสิ่งเร้าเหล่านั้น (Adorno, 1950 : 4, Shaw and Wright, 1967 : 3, Triandis, 1971 : 2) เพราะอุดมคติและทัศนคติเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรม และบุคลิกภาพของมนุษย์เป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้นี้การที่จะเข้าใจบุคลิกภาพ

ประชาธิปไตยก็กล่าวข้างต้น จะต้องศึกษาในค่านิยมคตินิยมประชาธิปไตย ทั้งนี้ก็เพราะว่า การศึกษาคติภาพของมนุษย์จำเป็นต้องศึกษาในค่านิยมคตินิยม (เจ็คส์ก็ โสวาซินส์, 2516 : 1)

ในทัศนะของนักการศึกษาประชาธิปไตย มิได้มีความหมายแต่เพียงการปกครองเท่านั้น หากยังหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอยู่ทั่วไปในประเทศต่างๆ ในโลกเสรีปัจจุบัน ว่า ประชาธิปไตย หมายถึงวิธีการแห่งการดำรงชีวิต หรือสัมพันธภาพระหว่างมนุษย์นั่นเอง สัมพันธภาพระหว่างมนุษย์แบบประชาธิปไตยนั้น มีลักษณะ 3 ประการด้วยกัน คือ

1. มีความเคารพซึ่งกันและกัน (Respect for Individual) หรือเรียกว่า การระจกรวม ถือว่าทุกคนมีสิ่งอยู่ในตนที่จะเป็นประโยชน์ต่อทุกคน ฉะนั้นจึงมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเคารพ ไม่ถูกหมิ่นเหยียดหยาม สักัญญาหรือความสามารถของกันและกัน
2. มีการร่วมมือประสานงาน และแบ่งงานกันทำ (Sharing, Participating and Co-operating) หรือเรียกว่า สัมพันธกรรม หมายความว่าเมื่อเราจะทำการงานใด ๆ เราก็มีการร่วมมือร่วมใจ แบ่งงานกันไปทำตามความรู้ความสามารถในทางใด ก็กันได้รับอาสาแบ่งงานที่ตนสามารถทำได้ ไปจัดทำให้เสร็จเรียบร้อยก่อนให้ผู้อื่นทำ มีการร่วมมือประสานงานกันทุกฝ่าย และพยายามทำงานที่ตนได้รับมอบหมาย หรือรับอาสาไว้แล้วเสร็จตามที่ได้รับมอบหมาย
3. มีความเชื่อวิธีการแห่งปัญญา (Faith in Method of Intelligence) หรือเรียกว่า ปัญญาธรรม กล่าวคือ การกระทำกิจการใด ๆ ต้องไม่ทำไปตามกำลังผลักดันของหมู่พวกแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องทำงานไปด้วยความถี่ถ้วนรอบคอบ เราไม่ใช่วิธีการแห่งปัญญา หรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (The Scientific Method) เข้าประกอบแล้ว เราอาจจะปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน อาจผิดกฎหมายหรือถูกนำไปในทางที่ผิด โดยเสี่ยงข้างมากที่ใจ เราเบาปัญญา เป็นเหตุให้เกิดภัยพิบัติลุ่มจมในที่สุด

ประชาธิปไตยจะดำรงอยู่ได้ก็โดยสมาชิกทั้งอยู่ในเหตุผล รู้แจ้งเห็นจริงในปัญหาและใน
 วิจารณ์และการตัดสินใจเป็นอย่างดี (กรมสามัญศึกษา, 2515 : 105)

การที่บุคคลจะรับเอาทัศนคติที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย โดยรวดเร็ว นั้น ไม่ใช่
 ของง่ายเหมือนกับการเรียนรู้เพียงว่าระบอบประชาธิปไตยคืออะไร การที่นำมาซึ่งทัศนคติที่
 ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยนั้น จะต้องได้มาจากกระบวนการสังคมประณีต (Socialization
 Process) รวมทั้งการได้เคยเข้าร่วมในระบอบประชาธิปไตยจริงๆ ด้วย (Sidney
 Verba, 1965 : 141) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ปรีชา พงษ์ไกรเลิศ (2518 :
 15 - 16) ที่ว่า "การพัฒนาไทยจะมีความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตยมากขึ้นเพียงใด
 ก็จะขึ้นอยู่กับกระบวนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ เป็นต้นว่า ครอบครัว โรงเรียน กลุ่ม
 ทางสังคม ระบบราชการ สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษาชั้นสูง ฯลฯ ถ้าสังคมนั้น
 ต้องการเป็นประชาธิปไตย สถาบันต่าง ๆ เหล่านี้ก็ต้องสอนประชาธิปไตยให้กับบุคคลใน
 สังคมของเขาให้ได้"

จุดเริ่มต้นในการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย คือ บ้านและโรงเรียน
 (สันโทม ตันแสวงเลิศ, 2516 : 5) ดังที่ เอเบิน ฝไตน์ โกลดวไวรา การสร้าง
 บุคลิกภาพตามวิถีทางประชาธิปไตยนั้น กระทำโดยครอบครัวเป็นแห่งแรก (Ebenstien,
 1961 : 143) การเร่งเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางการเมือง จะต้องกระทำด้วยการเปลี่ยนแปลง
 แปลงรากฐานของสังคมในสถานโครงสร้างของครอบครัว และทัศนคติต่าง ๆ ให้ได้เสียก่อน
 การเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงจะดำเนินไปได้ หากการ
 เปลี่ยนแปลงหรือปลูกฝังระบอบประชาธิปไตยยังคงกระทำในลักษณะที่ริเริ่มและดำเนินการโดย
 เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีเป้าหมายที่จะมีการเปลี่ยนโครงสร้างพื้นฐานในระดับครอบครัว
 แต่ประการใดแล้ว ก็เท่ากับเป็นการวางโครงสร้างการปกครองของสังคม โดยที่
 โครงสร้างการปกครองนั้น ๆ มิได้มีรากฐานเกี่ยวกับโครงสร้างของสังคมแต่ประการใด
 (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2515 : 159 - 160)

สถาบันสำคัญในการที่จะปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยอีกสถาบันหนึ่งก็คือ สถาบันทางการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการสร้างและปรับปรุงทัศนคติแบบประชาธิปไตย ทั้งในด้านการเรียน การสอน การปกครอง การจัดกิจกรรม การบริหารโรงเรียน อันมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตและการเตรียมตัวให้พร้อมทางการเมือง ซึ่งครูอาจารย์ ย่อมมีบทบาทสำคัญในการสร้างมนุษย์ให้มีความรู้ความเข้าใจและการกระทำที่ถูกต้อง (สถาบันวัฒนธรรมการศึกษาศาสตร์ 2517 : 69)

สมมติฐานในการศึกษาก่อนหน้า

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับทัศนคติแบบประชาธิปไตยทุก ๆ ด้าน
2. การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู จะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับทัศนคติแบบประชาธิปไตยทุก ๆ ด้าน
3. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง จะมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยทุก ๆ ด้านแตกต่างกัน.

วิธีดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษานี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 287 คน เป็นนักศึกษาภาคปกติ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2518 จากวิทยาลัยครูในจังหวัดภาคใต้ จำนวน 4 แห่ง ซึ่งมีรายชื่อสถานศึกษาและจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยแยกตามสถานศึกษาและเพศ

สถานศึกษา	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช	36	41	77
วิทยาลัยครูภูเก็ต	35	36	71
วิทยาลัยครูสงขลา	31	37	68
วิทยาลัยครูยะลา	32	39	71
รวม	134	153	287

เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเพศ เพราะฉะนั้นจึงใช้วิธีเลือกโดยการสุ่มให้กลุ่มตัวอย่างมีปริมาณนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง ใกล้เคียงกัน

ทั้งนี้ ได้สุ่มตัวอย่างมาร้อยละ 10 ของนักศึกษาทุกห้องเรียน จากนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร
วิชาการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ในวิทยาลัยกึ่งกลางชาวกอน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลมีทั้งผู้วิจัยสร้างเองและที่คัดแปลงจากของผู้อื่น
รวมทั้งสิ้น 3 ฉบับ ได้แก่

1. แบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย
2. แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
3. แบบสอบถามวัดการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู

สำหรับแบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นเอง ส่วนแบบ
สอบถามอีก 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบ
สอบถามวัดการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู ผู้วิจัยได้ดัดแปลงและปรับปรุงมาจากแบบ
สอบถามของ ดัน แพ้เพชร และนำมาหาความเชื่อมั่นเสียใหม่ รายละเอียดของแบบ
สอบถามแต่ละฉบับมีดังนี้

ก. แบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย ตามลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติแบบประชาธิปไตย เช่น
ผลงานวิจัยของ ธงชัย ลักขณสุวรรณ์ (2517) ผลงานของ สำโรช บัวตรี (2503)
และผลงานของ วีรยุทธ วิเชียรโชติ (2516) เป็นต้น

2. วิเคราะห์พฤติกรรมของผู้มีทัศนคติแบบประชาธิปไตย จากทฤษฎีและเอกสาร
ในข้อ (1)

3. จัดกลุ่มพฤติกรรมของผู้มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยออกเป็นแต่ละด้าน คือ
ด้าน การยอมรับ ด้านสามัคคีธรรม และด้านกฎธรรม

4. สร้างนิยามปฏิบัติการจากการวิเคราะห์เนื้อหาในข้อ (2) และ (3) ดังปรากฏในบทที่ 1

5. สร้างข้อความในแบบสอบถามจากนิยามปฏิบัติการ แบ่งออกเป็น

(ก) เกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถาม

(1) เลือกพฤติกรรมซึ่งมีขอบเขตอยู่ในลักษณะทัศนคติแบบประชาธิปไตยทั้งสามด้าน

(2) ข้อความซึ่งเป็นตัวแทนของพฤติกรรมในแต่ละด้าน จะมีประมาณ 30 ข้อความ รวมทั้งสิ้น 90 ข้อความ (ตัวอย่างข้อ 1 ถึง 6 ข้างล่าง)

(3) ข้อความที่มิใช่ลักษณะทั้งทางบวกและทางลบ

(ข) ลักษณะของแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติแบบประชาธิปไตย 3 ด้าน รวมทั้งหมก 90 ข้อความ ดังได้แสดงตัวอย่างข้อความในแบบสอบถามข้างล่างนี้

ตัวอย่าง

- (๐) ควรละเมิดสิทธิของผู้อื่นเป็นบางครั้ง
เพื่อรักษามลประโยชน์ของคนไว้ ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
- (๐๐) กบฏที่กองทัพวิชาคณิตศาสตร์ยอมฉลาก
กว่าคนที่กองทัพวิชาภาษาไทย ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย

(ค) การตอบแบบสอบถาม

จากตัวอย่างข้อ (๐) ให้ตอบแบบสอบถามพิจารณาว่า เห็นด้วยหรือไม่เพียงไร กับข้อความที่ว่า "ควรละเมิดสิทธิของผู้อื่นเป็นบางครั้งเพื่อรักษามลประโยชน์ของคนไว้" ถ้าไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ก้วรอบเลข 3 ถ้าไม่เห็นด้วยรองลงมา ก้วรอบเลข 2 หรือเลข 1 ตามลำดับ ถ้าเห็นด้วยอย่างยิ่ง ก้วรอบเลข -3 ถ้าเห็นด้วยรองลงมา ก้วรอบเลข -2 หรือ -1 ส่วน 0 นั้น แทนความรู้สึกกำกวมระหว่างการไม่เห็นด้วย และเห็นด้วย

จากตัวอย่างข้อ (๐๐) ก็เช่นเดียวกัน ในกลุ่มพิจารณาเช่นเดียวกับ
ข้อ (๐) ถ้าไม่เห็นถ้อยอย่างอื่น ก็วงรอบเลข 3 ถ้าไม่เห็นถ้อยอย่างอื่นก็วงรอบเลข 2
หรือ 1 ถ้าเห็นถ้อยอย่างอื่น ก็วงรอบเลข -3 ถ้าเห็นถ้อยอย่างอื่นก็วงรอบเลข -2 หรือ
-1 ถ้าเกิดความรู้สึกกำกวมระหว่างการเห็นถ้อยและไม่เห็นถ้อย ก็วงรอบเลข ๐

(ง) แผนที่ในการให้คะแนน ในการตรวจให้คะแนน ผู้ทรงกลมรอบเลข 3
ให้ 7 คะแนน วงกลมรอบเลข 2, 1, ๐, -1, -2, -3 ให้คะแนน 6, 5, 4, 3, 2
และ 1 ตามลำดับ เมื่อนำคะแนนจากแบบสอบถามแต่ละข้อมารวมกัน ก็จะเป็นคะแนนทัศนคติ
แบบประชาธิปไตยของบุคคลนั้น ๆ ผู้ตอบคนใดให้คะแนนมาก แสดงว่ามีทัศนคติแบบประชาธิปไตย
มาก ใครให้คะแนนน้อย แสดงว่ามีทัศนคติแบบประชาธิปไตยน้อย

๑. วิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถาม

(๑) การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ในการหาค่าอำนาจจำแนก
ของแบบสอบถามโดยวิธีวิเคราะห์รายข้อ (Item Analysis) นั้น ผู้วิจัยได้นำแบบ
สอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย ไปทดลองสอบกับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการ-
ศึกษา ชั้นปีที่ 2 (ภาคนอกเวลา) ของวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช รวมทั้งสิ้น 100 คน
หลังจากตรวจให้คะแนนตามแผนที่ดังกล่าวแล้ว แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม โดยถือเอา
25 เปอร์เซนต์ของนักศึกษาที่ให้คะแนนสูงเป็นกลุ่มสูง และ 25 เปอร์เซนต์ของนักศึกษาที่
ให้คะแนนต่ำ เป็นกลุ่มต่ำ นอกนั้นไม่นำมาคิด จากนั้นนำมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยหา
ว่าในข้อหนึ่ง ๆ กลุ่มสูงให้คะแนนเฉลี่ยเป็นเท่าใด และกลุ่มต่ำให้คะแนนเฉลี่ยเป็นเท่าใด
แล้วใช้ t -test (Guilford, 1965 : 185) ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนน
เฉลี่ยของสองกลุ่ม เพื่อเลือกหาข้อความที่มีความอำนาจจำแนกสูง ซึ่งในที่นี้เลือกข้อความ
ที่ค่า t ตั้งแต่ 1.74 ขึ้นไป ปรากฏว่าได้เลือกข้อความที่มีความอำนาจจำแนกสูงตามเกณฑ์
ไว้ 60 ข้อ ซึ่งเป็นข้อความที่วัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย 3 ข้อ ดังนี้ คือ ข้อความ
ข้อที่ 1 - 20 วัดทัศนคติแบบประชาธิปไตยค่านวธรรม ข้อความข้อที่ 21 - 40
วัดทัศนคติแบบประชาธิปไตยค่านสามัคคีธรรม และข้อความข้อที่ 41 - 60 วัดทัศนคติแบบ

ประชาธิปไตยชนชั้นวรรณะ ทั้งนี้รายละเอียด และค่า t ของแบบสอบถามได้แจ้งไว้ในภาคผนวก ก.

(ข) การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หลังจากเลือกข้อคำถามที่คำถามจำแนกสูงตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนเฉพาะข้อที่เลือกอีกครั้งหนึ่ง แบ่งคะแนนออกเป็น 2 ส่วน คือ คะแนนของข้อคู่และคะแนนของข้อคี่ เพื่อหาความเชื่อมั่นแบบแบ่งครึ่ง (Split half Reliability) (Garrett, 1969 : 339) ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตยแต่ละด้านดังนี้

- ทัศนคติแบบประชาธิปไตยชนชั้นวรรณะ ได้ค่าความเชื่อมั่น .9841
- ทัศนคติแบบประชาธิปไตยชนชั้นวรรณะ ได้ค่าความเชื่อมั่น .9887
- ทัศนคติแบบประชาธิปไตยชนชั้นวรรณะ ได้ค่าความเชื่อมั่น .9946

จากนั้นผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตยแต่ละด้าน โดยพิจารณาจากค่า Coefficient Alpha (Cronbach, 1970 : 368) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในแต่ละด้านดังนี้

- ทัศนคติแบบประชาธิปไตยชนชั้นวรรณะ ได้ค่าความเชื่อมั่น .7589
- ทัศนคติแบบประชาธิปไตยชนชั้นวรรณะ ได้ค่าความเชื่อมั่น .7713
- ทัศนคติแบบประชาธิปไตยชนชั้นวรรณะ ได้ค่าความเชื่อมั่น .7486

ข. แบบสอบถามวัดการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู

แบบสอบถามวัดการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู เป็นแบบสอบถามที่ ถิ่น แพพเพอร์ เป็นผู้สร้างขึ้น เพื่อให้ใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงวิธีการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู 22 ข้อความ โดยยึดลักษณะของประชาธิปไตยทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการรวมรวม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดัดแปลงปรับปรุงแบบสอบถามชุดนี้บางส่วนเล็กน้อย และสร้างเพิ่มเติมอีก 10 ข้อความ เมื่อรวมกับแบบสอบถามเดิม 22 ข้อความ ก็มีแบบสอบถามชุดนี้ทั้งหมด 32 ข้อความ

1. การออกแบบสอบถาม

ให้ผู้ตอบอ่านข้อความในแบบสอบถามทีละข้อ แล้วพิจารณาว่าในสถานการณ์ตามข้อความที่ได้อ่านนั้น กรุณาจารย์ ผู้เคยให้การศึกษาอบรมแก่คนตั้งแต่คนจนถึงปัจจุบัน ได้ปฏิบัติต่อตัวเขาที่ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย หรือน้อยที่สุด แล้วกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องเหล่านั้นเพียงข้อละ 1 ช่อง ดังตัวอย่างของแบบสอบถามข้างล่างนี้

ตัวอย่าง

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(๑) เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน					
(๑๐) ยอมรับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีเหตุผลถึงส่งเสริม					

2. เกณฑ์ในการให้คะแนน ในการทรวจีให้คะแนน คำตอบใดที่ผู้ตอบกาเครื่องหมายในช่อง "มากที่สุด" ให้ 5 คะแนน "มาก" ให้ 4 คะแนน "ปานกลาง" ให้ 3 คะแนน "น้อย" ให้ 2 คะแนน "น้อยที่สุด" ให้ 1 คะแนน เมื่อรวมคะแนนทั้งหมด ผู้ใดให้คะแนนมาก ก็แสดงว่าได้รับการปกครองแบบประชาธิปไตยจากครูมาก ถ้าให้คะแนนน้อย ก็แสดงว่าได้รับการปกครองแบบประชาธิปไตยจากครูน้อย

3. การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองสอบกับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา ชั้นปีที่ 2 (ภาคนอกเวลา) ของวิทยาลัยครู นครศรีธรรมราช จำนวน 100 คน หลังจากทรวจีให้คะแนนตามเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว จากนั้นแบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม โดยถือเอา 25 เปอร์เซ็นต์ของนักศึกษาทั้งหมดที่ใดคะแนน

ในแบบสอบถามสูง และ 25 เปอร์เซ็นต์ของนักกีฬาทั้งหมด ที่ได้คะแนนในแบบสอบถามต่ำ เป็นผู้กระแผนการปกครองแบบประชาธิปไตยจากครู สูงและต่ำตามลำดับ แล้ววิเคราะห์เป็น รายชื่อ โกลด์ไร t-test (Gulldford, 1965 : 185) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่าง คะแนนเฉลี่ยของสองกลุ่มนี้ ค่า t ที่ได้แสดงถึงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็น รายชื่อ แล้วคัดเลือกเอาเฉพาะข้อที่ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป จำนวน 20 ข้อ ไว้เป็นแบบสอบถามทั้งฉบับ ทั้งนี้รายละเอียดข้อและค่า t ของแบบสอบถามชุดนี้ ปรากฏอยู่ในภาคผนวก ข.

4. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เมื่อคัดเลือกแบบสอบถามได้ข้อความ ที่อำนาจจำแนกสูงไว้แล้ว ก็ตรวจให้คะแนนเฉพาะข้อเหล่านั้นใหม่ แล้วหาความเชื่อมั่น โดยวิธีแบ่งครึ่ง (split-half reliability) ได้ความเชื่อมั่น .9885 และได้ หาความเชื่อมั่นโดยพิจารณาจากค่า Coefficient Alpha (Cronbach, 1970 : 368) ได้ความเชื่อมั่น .8530

ก. แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ ถิ่น แพเพอร์ (2517) สร้างขึ้นเพื่อใช้กับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบไปด้วยข้อความที่แสดงถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง 20 ข้อความ โดยยึดลักษณะของประชาธิปไตยทั้ง 3 ด้าน คือ การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และมนุษยธรรม เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดัดแปลง ปรับปรุงแบบสอบถามชุดนี้บางส่วนเล็กน้อย และสร้างเพิ่มเติมอีก 10 ข้อความ เมื่อรวมกับแบบสอบถามเดิม 20 ข้อความ ก็มีแบบสอบถามชุดนี้ทั้งหมด 30 ข้อความ รายละเอียดของแบบสอบถามมีดังนี้

1. การทบทวนแบบสอบถาม ให้ผู้ตอบอ่านข้อความในแบบทดสอบทีละข้อ แล้วพิจารณาว่าในสถานการณ์ที่ข้อความที่ได้อ่านนั้น พ่อแม่ - ผู้ปกครอง หรือผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเคยคน มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานที่สุด ไก่ปฏิบัติกับตัวเขาที่ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง

น้อย หรือน้อยที่สุด แล้วกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องเหล่านี้นี้เพียงร้อยละ 1 ของ
ทั้งตัวอย่างแบบสอบถามข้างล่างนี้

วิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติกับลูก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(๑) นักศึกษาร่วมรับประทานอาหารกับพ่อแม่					
(๑๐) นักศึกษาถูกกล่าวหาให้เสียหาย					

2. เกณฑ์ในการให้คะแนน ในการทรวจีให้คะแนนคำตอบโดยผู้ตอบกาเครื่องหมาย
ในช่อง "มากที่สุด" ให้ 5 คะแนน "มาก" ให้ 4 คะแนน "ปานกลาง" ให้ 3 คะแนน
"น้อย" ให้ 2 คะแนน "น้อยที่สุด" ให้ 1 คะแนน เมื่อรวมคะแนนทั้งหมด ผู้ใดให้คะแนนมาก
ก็แสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมาก ถ้าให้คะแนนน้อยก็แสดงว่าได้รับการ
อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย

3. การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไป
ทดสอบกับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาปีที่ 2 (ภาคนอกเวลา) ของวิทยาลัย
ครูนครราชสีมา จำนวน 100 คน แล้วนำมาทรวจีให้คะแนนตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น
จากนั้นแบ่งนักศึกษออกเป็น 2 กลุ่ม โดยถือเอา 25 เปอร์เซ็นต์ของนักศึกษาทั้งหมดที่ได้
คะแนนในแบบสอบถามสูง และ 25 เปอร์เซ็นต์ของนักศึกษทั้งหมดที่ได้คะแนนในแบบสอบถามต่ำ
เป็นผู้ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงและต่ำตามลำดับ แล้ววิเคราะห์เป็นรายข้อ
โดยใช้ t -test (Guilford, 1965 : 185) ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนน
เฉลี่ยของสองกลุ่มนี้ ถ้า t ที่ได้แจ้งถึงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ
แล้วคัดเลือกเอาเฉพาะข้อที่ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป จำนวน 20 ข้อ
ไว้เป็นแบบสอบถามทั้งฉบับ ทั้งนี้รายละเอียดและค่า t ของแบบสอบถามชุดนี้ ปรากฏอยู่
ในภาคผนวก ข.

4. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เมื่อคัดเลือกแบบสอบถามโดยขอความ
เห็นอำนาจอำนาจสูงไว้แล้ว ก็กรวญให้คะแนนเฉพาะข้อเหล่านั้นใหม่ แล้วหาค่าความเชื่อมั่น
โดยวิธีแบ่งครึ่ง (split-half reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่น .9985 และได้
หาค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาจากค่า Coefficient Alpha (Cronbach, 1970 : 368)
ได้ค่าความเชื่อมั่น .8075

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินตามลำดับขั้นและคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้
2. อธิบายความมุ่งหมายและความสำคัญของการวิจัย เพื่อเป็นการโน้มน้าวจิตใจ
ของนักศึกษา ให้ตอบแบบสอบถามอย่างตั้งใจ

3. แจกแบบสอบถาม
4. อธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ในการทำแบบสอบถามอย่างแจ่มแจ้ง
5. เก็บแบบสอบถามเมื่อนักเรียนทุกคนทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ลำดับขั้นของการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ไขว้สูตร (Garrett, 1966 : 143)

$$r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2] [N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r แทนค่าสัมประสิทธิ์

$\sum XY$ แทนผลรวมของผลคูณของคะแนน X กับ Y

$\sum X, \sum Y$ แทนผลรวมทั้งหมดของคะแนน X กับคะแนน Y

$\sum X^2, \sum Y^2$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทนจำนวนนักเรียนในกลุ่ม

ตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่

1.1 ทักษะคติแบบประชาธิปไตย

1.1.1 ด้านการยอมรับ

1.1.2 ด้านสามัคคีธรรม

1.1.3 ด้านปัญญาธรรม

1.2 การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู

1.3 การยอมรับเปลี่ยนแปลงแบบประชาธิปไตย

2. ทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่นักเรียนต่างเพศกัน
โดยใช้สูตร (Edward, 1958 : 94)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทนค่าวิกฤตที่จะใช้พิจารณาใน t -distribution

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทนคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

n_1, n_2 แทนจำนวนนักเรียนในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

S_1^2, S_2^2 แทนความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

ตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่

2.1 ทักษะคติแบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับ

2.2 ทักษะคติแบบประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม

2.3 ทักษะคติแบบประชาธิปไตยด้านปัญญาธรรม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

X	แทนคะแนนดิบ
ΣX	แทนผลรวมของคะแนนดิบ
ΣX^2	แทนผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบแต่ละตัวยกกำลังสอง
$\bar{X}$	แทนคะแนนเฉลี่ย
S	แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทนความแปรปรวน
N	แทนจำนวนนักเรียนในกลุ่ม
r	แทนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
r_{tt}	แทนค่าความเชื่อมั่น
t	แทนค่าสถิติจากการแจกแจงของ t (แทน t -distribution)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย จะดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับทัศนคติแบบประชาธิปไตย ด้านการยอมรับ ด้านสำนักศีลธรรม และด้านปัญญาธรรม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองแบบประชาธิปไตย ของครู กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับ ด้านสำนักศีลธรรม และด้านปัญญาธรรม

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับ ด้านสำนักศีลธรรม และด้านปัญญาธรรม ระหว่างเพศชายและหญิง

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับ ด้านสามัคคีธรรม และ
ด้านปณิธานธรรม

จากข้อมูลระหว่างคะแนนแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
กับคะแนนแบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย ได้นำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์
ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	ทัศนคติแบบประชาธิปไตย		
	ด้านการยอมรับ	ด้านสามัคคีธรรม	ด้านปณิธานธรรม
การอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย	.2960 ^{**}	-.0760	.3233 ^{**}

** P .01

จากตารางที่ 2 แสดงว่า

ก. ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและทัศนคติ
แบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับและด้านปณิธานธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 จึงสรุปได้ว่านักศึกษาที่รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเมื่อใดจะมีทัศนคติ
แบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับ และด้านปณิธานธรรม

ข. ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและทัศนคติ
แบบประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า
ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม
ไม่สัมพันธ์กันนั่นเอง

จากข้อมูลระหว่างคะแนนแบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับคะแนนแบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย ของกลุ่มนักศึกษาชาย เสนอมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ถึงตารางที่ 3

ตาราง 3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของกลุ่มนักศึกษาชาย

ตัวแปร	ทัศนคติแบบประชาธิปไตย		
	ด้านการยอมรับ	ด้านสามัคคีธรรม	ด้านบุญธรรม
การยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	.6527 ^{**}	-.0170	.5548 ^{**}

** P .01

จากตารางที่ 3 แสดงว่า

ก. ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และทัศนคติแบบประชาธิปไตย ด้านการยอมรับ และด้านบุญธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงอาจสรุปได้ว่า กลุ่มนักศึกษาชายที่รับการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีแนวโน้มจะมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับและด้านบุญธรรม

ข. ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับทัศนคติแบบประชาธิปไตย ด้านสามัคคีธรรม ในกลุ่มนักศึกษาชาย ไม่สัมพันธ์กันนั่นเอง

จากข้อมูลระหว่างคะแนนแบบสอบถามวัดการยอมรับ เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับคะแนนแบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย ของกลุ่มนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาศึกษาศาสตร์ ดังตารางที่ 4

ตาราง 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับ เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของกลุ่มนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ตัวแปร	ทัศนคติแบบประชาธิปไตย		
	ด้านการยอมรับ	ด้านสำนึกศีลธรรม	ด้านปัญญาธรรม
การยอมรับ เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	.2755**	.0258	.1121

** P .01

จากตารางที่ 4 แสดงว่า

ก. ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการยอมรับ เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงอาจสรุปได้ว่า กลุ่มนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่รับการยอมรับ เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนั้นแนวโน้มจะบ่งชี้ทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับ

ข. ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการยอมรับ เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านสำนึกศีลธรรม และด้านปัญญาธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับ เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านสำนึกศีลธรรม และด้านปัญญาธรรม ในกลุ่มนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ไม่สัมพันธ์กันนั่นเอง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการรวม กำนานักกีฬารวม และ กำนานักดนตรีรวม

จากข้อมูลระหว่างคะแนนแบบสอบถามวัดการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู กับคะแนนแบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย ได้นำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ดังตารางที่ 5

ตาราง 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของครูตัวอย่าง

ตัวแปร	ทัศนคติแบบประชาธิปไตย		
	ด้านการรวม	กานนักกีฬารวม	กานนักดนตรีรวม
การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู	-.1964*	-.0775	-.1237

* P .05

จากตารางที่ 5 แสดงว่า

ก. ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู และทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการรวม มีค่าเป็นลบ และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงอาจสรุปได้ว่า นักกีฬาที่ได้รับการปกครองแบบประชาธิปไตยของครูน้อย จะมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการรวม มาก และถ้าได้รับการปกครองแบบประชาธิปไตยของครูมาก จะมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการรวม น้อย

ข. ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการปกครองแบบประชาธิปไตยของครูและทัศนคติแบบประชาธิปไตยกานนักกีฬารวม และกานนักดนตรีรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยกานนักกีฬารวม และกานนักดนตรีรวม ไม่สัมพันธ์กันนั่นเอง

จากข้อมูลระหว่างคะแนนแบบสอบถามวัดการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู กับคะแนนแบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย ของกลุ่มนักศึกษาชาย ได้นำมาวิเคราะห์ หาค่าความสัมพันธ์ดังตารางที่ 6

ตาราง 6 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของกลุ่มนักศึกษาชาย

ตัวแปร	ทัศนคติแบบประชาธิปไตย		
	งานการยอมรับ	งานฉันทกตธรรม	งานปัญญาธรรม
การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู	.0104	.0289	.0095

จากตารางที่ 6 แสดงว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู และทัศนคติแบบประชาธิปไตยทั้งสามด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยทั้งสามด้าน ในกลุ่มนักศึกษาราย ไม่สัมพันธ์กันเอง

จากข้อมูลระหว่างคะแนนแบบสอบถามวัดการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู
กับคะแนนแบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตยของคณาจารย์ นักศึกษาหญิง
สัมพันธ์ ดังตารางที่ 7

ตาราง 7 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู
กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของคณาจารย์ นักศึกษาหญิง

ตัวแปร	ทัศนคติแบบประชาธิปไตย		
	คณาจารย์	คณาจารย์	คณาจารย์
การปกครองแบบ ประชาธิปไตยของครู	-.3645**	-.3195**	-.2359*

** P .01

จากตารางที่ 7 แสดงว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู และทัศนคติ
แบบประชาธิปไตยทั้งสามด้าน มีค่าเป็นลบและมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 จึงอาจสรุปได้ว่า นักศึกษาหญิงที่ได้รับการปกครองแบบประชาธิปไตยของครูน้อย
จะมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยทั้งสามด้านมาก และถ้าได้รับการปกครองแบบประชาธิปไตยของ
ครูมาก จะมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยทั้งสามด้านน้อย

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติแบบประชาธิปไตยระหว่างเพศชาย
กับเพศหญิง

นำข้อมูลของแบบสอบถามทัศนคติแบบประชาธิปไตยจากการรวบรวม การ-
สัมภาษณ์ และคำถามเชิงธรรมชาติ ของนักศึกษายกกับนักศึกษาหญิง มาวิเคราะห์ความแตกต่าง
ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตารางที่ 8 ดังนี้

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยสำคัญของความแตกต่างระหว่างนักศึกษายกกับนักศึกษาหญิง
ของคะแนนแบบสอบถามทัศนคติแบบประชาธิปไตย

ทัศนคติแบบ ประชาธิปไตย	ชาย			หญิง			t
	N	$\bar{X}$	S^2	N	$\bar{X}$	S^2	
ด้านการยอมรับ	134	108.91	91	153	112.40	152	2.6987*
ค่าสัมพันธภาพ	134	106.63	167	153	107.74	214	.6825
คำถามเชิงธรรมชาติ	134	106.95	212	153	106.18	175	-1.1631

* P .01

จากตารางที่ 8 แสดงว่า

ก. ทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับ ในเพศหญิงและเพศชาย มีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษายกได้คะแนนทัศนคติ
แบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับสูงกว่านักศึกษายกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข. ทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านสัมพันธภาพและคำถามเชิงธรรมชาติ ในเพศหญิง
และเพศชาย มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า ทัศนคติแบบประชาธิปไตย
ค่าสัมพันธภาพ และคำถามเชิงธรรมชาติ ระหว่างนักศึกษายกกับนักศึกษายก ไม่มีความแตกต่างกัน

ค. นักศึกษายกมีคะแนนทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับสูงสุด และ

กานสามัคคีธรรม คำสุก แสดงว่านักศึกษามีทัศนคติแบบประชาธิปไตยโดยการยอมรับ
และมีความสามัคคีธรรมท่า

นักศึกษามีคะแนนทัศนคติแบบประชาธิปไตยโดยการยอมรับสูงสุดเช่นกัน
และมีความสามัคคีธรรมท่าสูง จึงแสดงว่านักศึกษามีทัศนคติแบบประชาธิปไตยโดยการยอมรับ
และมีความสามัคคีธรรมท่า

ง. นักศึกษามีการกระจายของคะแนนทัศนคติแบบประชาธิปไตยโดยการยอมรับ
มากที่สุด และค่าการยอมรับน้อยที่สุด แสดงว่านักศึกษามีทัศนคติแบบประชาธิปไตยโดยการ
ยอมรับ แตกต่างกันมาก และมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยโดยการยอมรับแตกต่างกันน้อย

นักศึกษามีการกระจายของคะแนนทัศนคติแบบประชาธิปไตยโดยการสามัคคีธรรม
มากที่สุด และค่าการยอมรับน้อยที่สุด แสดงว่านักศึกษามีทัศนคติแบบประชาธิปไตยโดยการ
สามัคคีธรรมแตกต่างกันมาก และมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยโดยการยอมรับแตกต่างกันน้อย.

3. แบบสอบถามวัดการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู เป็นแบบสอบถามที่ปรับปรุงมาจากของ พัน แพเพอร์ ใช้วัดความรู้ของนักศึกษาที่สอบการปกครองของครู มีจำนวน 20 ข้อความ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. Product moment correlation
2. t-test

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับทัศนคติแบบประชาธิปไตย พบว่า
 - 1.1 การยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวก กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยจากการรวบรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 - 1.2 การยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาชาย มีความสัมพันธ์ทางบวก กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยจากการรวบรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 - 1.3 การยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาหญิง มีความสัมพันธ์ทางบวก กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยจากการรวบรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 - 1.4 การยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยจากสำนักการรวม
 - 1.5 การยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาชาย ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยจากสำนักการรวม
 - 1.6 การยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาหญิง ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยจากสำนักการรวม
 - 1.7 การยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวก กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยจากสำนักการรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.8 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาชาย มีความสัมพันธ์ทางบวก กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.9 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาคือหนึ่ง ในสี่ความสัมพันธ์
กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของความเป็นอยู่สาธารณะ

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู กับทัศนคติ
แบบประชาธิปไตย พบว่า

2.1 การปกครองแบบประชาธิปไตยของกร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติ
แบบประชาธิปไตย การการยอมรับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู ของนักศึกษาชาย ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยในการดำรงตน

2.3 การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู ของนักศึกษาหญิง มีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติแบบประชาธิปไตยทางการเมืองการรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยตามสามัคคีธรรม

2.5 การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู ของนักศึกษาวัย ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาสมัครพรรคการเมือง

2.6 การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู ของนักศึกษาหญิง มีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของคณาจารย์มากกว่าความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของคณาจารย์ชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.7 การปกครองแบบระชาธิปไตยของกรุ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบ
ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

2.8 การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู ของนักศึกษาย ไม่มีความสัมพันธ์
กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยของคณาจารย์

2.9 การปกครองแบบประชาธิปไตยของ รัฐ ของนักสังคมนิยม มีความสัมพันธ์
ทางลบกับทัศนคติแบบประชาธิปไตยตามอุดมการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การศึกษาความแตกต่าง ของทัศนคติแบบประชาธิปไตยระหว่างนักศึกษาชาย กับนักศึกษาหญิง พบว่า

3.1 ทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับ ของนักศึกษารายกับนักศึกษานิ่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม ของนักศึกษารายกับนักศึกษานิ่ง ไม่มีความแตกต่างกัน

3.3 ทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านกฎธรรมของนักศึกษาราย กับนักศึกษานิ่ง ไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับทัศนคติแบบประชาธิปไตย
การวิจัยพบว่า

1.1 การยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ สมมติฐานที่ได้อ้างไว้ แสดงว่าการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีแนวโน้มจะส่งเสริมให้นักศึกษา เกิดทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านการยอมรับ ทั้งนี้สอดคล้องกับความกึกก้องของละม้ายมาศ ศรีหัตถ์ และคณะ (2510 : 1) ที่ว่า "ทัศนคติและคุณธรรมที่บุคคลใญ่บุคคลหนึ่งยึดถือ ตลอดจน บุคลิกภาพโดยส่วนรวมของบุคคลนั้น ส่วนใหญ่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการยอมรับเลี้ยงดูจากทาง บานและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลนั้นได้รับ ทั้งวัยทารกและวัยเด็กเล็ก" และสอดคล้อง กับความกึกก้องของ เอเบินสไตน์ (Ebenstien, 1961 : 143) ที่กล่าวว่า "การสร้าง บุคลิกภาพตามวิถีทางประชาธิปไตยนี้ กระทำโดยกรอบกว้างเป็นแห่งแรก"

1.2 การยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้อ้างไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในสังคมไทยปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับการสร้างทัศนคติแบบประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม ถึงเช่น ทัศนคติประการหนึ่ง ของกรอบกว้างไทย ซึ่งได้ปฏิบัติ

สืบชวกันมาอันใดแก่ การที่พ่อแม่มีความคิดเชื่อมั่นอยู่เสมอว่า ต้องรับผิดชอบเลี้ยงลูกหลาน
 ถอดไป ไปว่าลูกหลานนั้นจะเติบโตขึ้นจนประกอบกรัวและประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้แล้ว
 หรือไปก็ตาม พ่อแม่มักติดตามสอดส่องดูแลและเป็นห่วงอยู่เสมอมา ถ้าลูกหลานนั้นสามารถ
 พึ่งพาตัวเองได้เป็นอย่างดี ภาระของพ่อแม่ ก็ผ่อนคลาย หรือมีไม่มากนัก แต่ถาลูกหลานนั้น
 ไม่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ก็ หรือเจ็บป่วย กลอดจนแม่กระพังไม่สามารถจะดูแลบุตรและทรัพย์สิน
 สมบัติใด เวลาหนัก ลูกก็องหวังพึ่งพาอาศัยความช่วยเหลือของพ่อแม่ตลอดไป จึงมีคำกล่าว
 ว่า "เลี้ยงลูกไม่โต" (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2515 : 38) ลักษณะที่ผูกพันหรือเกาะ
 แแนเป็นลูกโซ่เช่นนี้ เป็นอุปสรรคต่อการลงเดริบทันทีแบบประชาธิปไตยสามัคคีธรรม
 แก่เยาวชนของชาติอย่างยิ่ง เพราะแทนที่แต่ละบุคคลในครอบครัว ต่างร่วมมือประสานงาน
 ระดมสรรพกำลังกันอยู่ รับผิดชอบในการประกอบกรางงานอันจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม
 กลับมีแรงงาที่คอยแบ่งลดส่วนคอยที่จะรับผลประโยชน์ของผู้อื่นอยู่ อันเป็นเหตุให้ขาด
 ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของครอบครัวและสังคมโดยส่วนรวมนักควย

1.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามีความสัมพันธ์ทาง
 มาก กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยตามบัญญัติธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง
 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ใดตั้งไว้ และสอดคล้องกับการที่นักวาทของ คอว์สัน (Dawson,
 1969 : 515) ที่พบว่า การที่บุคคลจะมีทัศนคติหรือจิตใจแบบประชาธิปไตยได้นั้น เป็นผลงัด
 ที่ไ้มาจากกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ จากการที่ความสัมพันธ์กับผู้อื่น และ
 จากการมีประสบการณ์กับการเมืองในทุกระดับของชีวิต

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในกลุ่มนักศึกษาหญิง พบว่า การอบรมเลี้ยงดู
 แบบประชาธิปไตย ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยตามบัญญัติธรรม ซึ่งไม่สอดคล้อง
 กับสมมุติฐานที่ใดตั้งไว้ แสดงว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของพ่อแม่ผู้ปกครองที่
 เด็กหญิงได้รับนั้น ไม่ส่งเสริมให้เกิดทัศนคติแบบประชาธิปไตยตามบัญญัติธรรม ไม่สอดคล้อง
 กับคำกล่าวของ ละมามาส ทรพัทธ์ และณะ (2510 : 87 - 91) ที่ว่า "การอบรม
 เลี้ยงดูในครอบครัวไทยไม่เอื้อต่อการพัฒนาทัศนคติแบบประชาธิปไตย เพราะส่วนใหญ่เน้นความ
 เชื่อฟัง โดยให้เด็กทำตามคำสั่งของบิดามารดา ทำให้เด็กขาดโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็น

และรวมอยู่ในกิจกรรมต่าง ๆ " และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2515 : 155 - 156) ที่ยืนยันว่า ลักษณะของครอบครัวไทยเป็นทวิชนชั้นทางสังคม ทั้งยังเป็นลักษณะที่ยังยึดมั่นในชนบทรอบมณฑลนิยมระบอบอยู่โดยไม่เสื่อมคลาย จะเห็นได้ว่า ในการศึกษาก็คัดเลือกปัญหาในครอบครัวนั้นพบว่า พ่อแม่หรือหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ตัดสินใจแก้ไขปัญหาคือส่วนใหญ่ เกือบประมาณ 57.80 % ทั้งนี้ไม่รวมญาติผู้ใหญ่และแม่บ้านซึ่งบุคคลในครอบครัวการพนันถือ และมีความยำเกรงอยู่เป็นทุนแล้ว และยังพบอีกว่าชาวไทยใกล้เคียงให้คะแนนอย่างไม่ชอบด้วยยอมรับอำนาจในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ถึง 87.88 และถ้าพิจารณาตามลักษณะเพศแล้ว จะเห็นได้ว่าเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนไหวง่ายกว่าเพศชาย ฉะนั้นการอบรมเลี้ยงดูให้มีการเคารพและยอมรับในความถูกต้องของผู้หญิงมากกว่าเพศชาย จึงเป็นผลทำให้เพศหญิงขาดความกล้าที่จะพูดจาแสดงความคิดเห็นมากกว่า เพศชายมักจะคล้อยตามคำแนะนำความเห็นของผู้ใด และยอมรับในการตัดสินใจและแก้ปัญหาของผู้ใดได้ง่ายกว่าเพศชาย ซึ่งลักษณะที่กล่าวมานี้ไม่ส่งเสริมลักษณะปัญญาชนที่ถูกต้องกับเพศหญิงแต่อย่างใด

ลักษณะดังกล่าวข้างต้นของสังคมไทยซึ่งที่กล่าวมานี้ ไม่เหมาะสมที่จะส่งเสริมลักษณะทัศนคติแบบประชาธิปไตยในสถาบันปัญญาชน ในระดับบุคคลแต่ประการใด และยังไม่ส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศอีกด้วย ทั้งนี้เพราะว่าระบอบที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นประเทศที่ปกครองโดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามกฎหมายและทางมีเหตุผลเป็นประการสำคัญ (อ้างจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2515 : 156) จากเหตุผลที่กล่าวมานี้ จึงทำให้การศึกษาค้นคว้าปรากฏว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัย ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตยในสถาบันปัญญาชน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองแบบประชาธิปไตยของครูกับทัศนคติแบบประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า

2.1 การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู ของนักศึกษาชาย ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้อ้างไว้ ที่เห็นชัดเจนว่าเป็นเพราะว่า การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู ไม่ใช่อำนาจของการสร้างทัศนคติ

แบบประชาธิปไตยแก่นักศึกษา ดังเช่น จากผลการศึกษาของ สุจิต บุญบงการ (2511) และ หินพันธุ์ นาคะตะ (2515) ที่พบวาระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัยไทยแบบที่เป็นอยู่ มีลักษณะที่ไม่ค่อยจะเอื้ออำนวยต่อการอบรมกล่อมเกลานิสัยนักศึกษาของไทย ผู้จะเป็นชนชั้นนำ และ ปัญญาชนในอนาคตได้สนใจที่เป็นประชาธิปไตยเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะหลักสูตร การสอน กิจกรรมนอกหลักสูตร และการบริหารมหาวิทยาลัย ยังเป็นอุปสรรคต่อการที่จะปลูกฝังให้บุคคลเหล่านี้มีจิตใจในลักษณะดังกล่าวอยู่มาก (สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์, 2517 : 63)

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรายังขาดเสรีภาพในทางวิชาการ (ธัยอนันต์ สมุทวณิช, 2516 : 284) ประกอบกับการบริหารมหาวิทยาลัยไทย ยังมีลักษณะเช่นเดียวกับระบบการปกครองในส่วนรวมของประเทศ ซึ่งไม่ค่อยจะเป็นประชาธิปไตยมากนัก เรายังผลิตให้ทั้งนิสิตนักศึกษาและคนไทยส่วนรวมไม่ค่อยมีโอกาสดำรงชีวิตภายใต้ระบบการปกครองแบบนี้ จึงเป็นการยากที่จะหวังให้คนไทยส่วนมากมีจิตใจแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ครูทำหน้าที่อบรมกล่อมเกลายูเรี่ยนให้ทัศนคติและจิตใจแบบประชาธิปไตยได้เท่าที่ควร จึงทำให้การศึกษาคำครั้งนี้ปรากฏผลว่า การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู ของนักศึกษาชาย ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตย

2.2 การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู ของนักศึกษาหญิง มีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่า "การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติแบบประชาธิปไตย" การที่พบความสัมพันธ์เช่นนี้ อาจเป็นเพราะในการศึกษาคำครั้งนี้เป็นเพียงศึกษาความรู้สึกของเด็กที่ติดตามการปกครองของครูว่า เป็นประชาธิปไตยหรือไม่เพียงใด ไม่ได้ศึกษาความเป็นประชาธิปไตยของครูโดยตรง ฉะนั้นเด็กแต่ละคนจึงประมาณว่าครูปกครองแบบประชาธิปไตยมากหรือน้อยตามระดับทัศนคติและความคาดหวังของตน เด็กที่มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยในระดับสูง อาจจะประมาณว่าครูปกครองแบบประชาธิปไตยในระดับต่ำ ไม่ถึงระดับทัศนคติและความคาดหวังของตน และเด็กที่มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยในระดับต่ำ อาจจะประมาณว่า ครูปกครองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง เกินระดับทัศนคติและความคาดหวังของตน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ทัศนคติแบบประชาธิปไตยของเด็กมีความสัมพันธ์ในทางลบกับการปกครองแบบ-

ประชาธิปไตยของครู

นอกจากนี้ อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ อยู่ในสังคมชนบท ซึ่งเป็นสังคมที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบจารีตประเพณี (Traditional Society) ไปสู่สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง (Transitional Society) ซึ่งสังคมแบบนี้ จะทำให้การพัฒนาประเทศขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม บุคลิกภาพ ค่านิยม ทัศนคติ และสิ่งต่าง ๆ ภายในตัวบุคคลที่ได้รับจากระบบสังคมแบบอยู่ในกรอบธรรมเนียม ก็ยังฝังแน่นอยู่ในตัวบุคคล จนยากที่จะเปลี่ยนแปลงให้รวดเร็ว Hargen อธิบายว่า สภาพสังคมแบบอยู่ในกรอบธรรมเนียมนี้จะทำลายความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และบุคคลในสังคมแบบนี้จะมีบุคลิกภาพในแบบบังคับบัญชา (Authoritarian Personality) ทุกกระบวน (อ้างจาก นิคม ตั้งกะพิพิพ 2516 : 28) ซึ่งบุคลิกภาพแบบนี้ มีความสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย (Democratic Personality) ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่เพศหญิงซึ่งเป็นเพศที่อ่อนโยนกว่าในกรอบธรรมเนียมประเพณีอย่างเคร่งครัดกว่าเพศชาย ย่อมจะมีบุคลิกภาพแบบบังคับบัญชาในระดับสูงกว่าเพศชาย ซึ่งเป็นผลทำให้เด็กผู้หญิงประมาณการปฏิบัติแบบประชาธิปไตยของบุคคลอื่นในระดับต่ำ จึงเป็นผลทำให้การศึกษาค้นคว้า ทัศนคติแบบประชาธิปไตยของเพศหญิง สัมพันธ์ในทางลบกับการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู

จากเหตุผลที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า การที่บุคคลจะมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยได้นั้น มีใจขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการศึกษา หรือครูสอนแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในสังคม เช่น กรอบกว้าง ชุมชน สื่อมวลชน และระบอบการปกครองในสังคม ซึ่งสถานการณ์เหล่านี้มีส่วนช่วยอบรมกล่อมเกลี้ยง วัฒนธรรม และทัศนคติแบบประชาธิปไตยให้แก่อนาคตของสังคมอีกด้วย

3. ความแตกต่างของทัศนคติแบบประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า

3.1 นักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิง มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยตามการวัดรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเนื่องมาจาก สังคมไทยมักจะฝึกอบรมสั่งสอนให้ผู้หญิงเป็นแม่บ้านแม่เรือน สุภาพเรียบร้อย และขี้อายในประเพณี เด็กหญิงส่วนมากจึงไม่ค่อยเป็นของตัวเอง มักจะต้องทำสิ่งต่าง ๆ ไปโดยได้รับ-

ความเข้าใจชอบจากผู้ใหญ่และคนอื่น ๆ เสมอ การประหลาดใจแบบนั้นและกระทำตัวเป็นอิสระ มักจะได้รับการนิทาจากสังคมว่า "ทำตัวไม่เหมาะสมกับเป็นกุลสตรี" ส่วนเด็กผู้ชายนั้น ตรงกันข้าม เมื่อก่อนจะได้รับการควบคุมดูแล ๆ กับเด็กหญิง แต่สังคมและพ่อแม่ไขว่คว้าให้ เด็กชายวิ่งรอก ออหนว่น หรือยืนมันในประเพณีเท่ากับเด็กหญิง ทำให้เด็กชายมีความเป็นตัวของตัวเองมากกว่าเด็กหญิง และนอกจากนี้ค่านิยมสังคมและค่านิยมของไทย ยกย่องให้ เพศชายเป็นใหญ่กว่าเพศหญิง ถึงลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปของกรอบกรัวไทย ที่ ไพฑูรย์ เกรือแก้ว (2513 : 153) กล่าวถึง ซึ่งมีอยู่ข้อหนึ่งกล่าวว่า "ชายเป็นใหญ่กว่าหญิง" กล่าวคือ บิคามิ หน้าที่จะต้องให้ความคุ้มครองป้องกัน และให้การอุปการะในทางเศรษฐกิจแก่ผู้ที่อยู่ในกรอบกรัว บิคามิสิทธิและอำนาจจากคนอื่น ๆ ในกรอบกรัว และลูกชายก็ทำหน้าที่จะต้องช่วยบิดาประกอบ การงานในชีวิตส่วนใหญ่ในกรอบกรัว นอกจากนี้ในค่านิยมแบบเดิมก็เด็กชายก็มีอิสระใน การก่อกวนหรือการกระทำสิ่งใด ๆ มากกว่าเด็กหญิง เพราะว่าเมื่อเติบโตขึ้น ผู้ชายจะต้องเป็น ผู้นำในกรอบกรัว และผู้หญิงมีหน้าที่ต้องสงบเสงี่ยม ประณีตและสนับสนุนผู้ชาย หรือเป็นเพียง ผู้ตาม

จากเหตุผลที่กล่าวมานี้ทำให้เด็กหญิงเป็นบุคคลที่ใหม่จะให้ความเคารพ นอบน้อม บุคคลอื่น ทั้งในค่านิยมและความคิดเห็นมากกว่าเด็กชาย จึงทำให้ผลการศึกษารังนี้พบว่า นักศึกษาหญิงมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยเคารพยอมรับ สูงกว่านักศึกษาชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 นักศึกษาชายและนักศึกษานาง มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยสามลักษณะ และค่านิยมธรรม ใบแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่อง มาจากทัศนคติแบบประชาธิปไตย เป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูและการอบรมสั่งสอน กลุ่มตัวอย่าง ที่อยู่ในสังคมเดียวกันในวัฒนธรรมเดียวกัน แต่ให้ผลการอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน อาจไม่มี ความแตกต่างของเพศเขามาเกี่ยวข้อง เช่น การที่กล้าคิด มีอิสระในการคิด ตามการศึกษา ของ กิลฟอร์ด (Guilford, 1959) ก็สามารถชี้ให้เห็นทั้งเพศหญิงและเพศชาย หรืออาจ คิดได้อีกแง่หนึ่งที่ว่า เน้นเพราะสังคมไทยปัจจุบันเปิดโอกาสให้เด็กหญิงมีโอกาสในการทำกิจกรรม ต่าง ๆ ได้เกือบเท่าเด็กชาย ไม่ว่าจะเป็นงานการแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์ในสิ่งต่าง ๆ ตามเหตุผลของตน แม้แต่กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เด็กหญิงก็มีส่วนร่วมไม่น้อยกว่าชาย

ดังนั้น จากเหตุผลที่กล่าวมานี้ จึงทำให้เพลงหญิงและเพลงชาย มีทัศนคติแบบประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน

๑

ขอเสนอแนะ

1. ด้านการวิจัย

1.1 ควรศึกษาในเรื่องซ้ำอีก เพื่อความเชื่อมั่นในผลการวิจัยนี้ และควรปรับปรุงแบบสอบถามต่าง ๆ ที่ใช้ให้ดีขึ้น

1.2 ควรศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาในระบอบอื่น ๆ อีก เพื่อเป็นการเปรียบเทียบที่ต่างระดับการศึกษาว่าจะมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยต่างกันหรือไม่เพียงใด

1.3 ควรจะศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่างที่มีเชื้อชาติศาสนา และอาชีพ ต่างกัน

1.4 ควรศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตย กับวิธีสอนแบบต่าง ๆ เช่น การสอนแบบให้แก้ปัญหา การสอนแบบสืบสวน - สอบสวน เป็นต้น เพื่อที่จะทราบว่าพัฒนาการของทัศนคติแบบประชาธิปไตยจากการสอนแต่ละแบบว่าเปลี่ยนไปในรูปใด

2. ด้านการศึกษา

2.1 เนื่องจากการปกครองแบบประชาธิปไตยจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อคนส่วนมากทั้งที่เป็นฝ่ายปกครองและฝ่ายอยู่ใต้ปกครอง มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย ในฐานะที่ครูและพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งมีส่วนในการให้การศึกษอบรมและให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนปกครองเด็ก ควรจะให้มีจิตใจแบบประชาธิปไตยเป็นแบบอย่าง ให้เด็กได้ปฏิบัติตามเสียก่อน

2.2 แบบเรียนเป็นเครื่องมือประกอบการสอนของครูเท่านั้น สิ่งที่เด็กจะได้รับประโยชน์อย่างแท้จริงอยู่ที่ตัวสอนและวิธีอบรม ดังนั้น การที่จะให้นักเรียนเข้าใจความกตัญญูลักษณะหรือองค์ประกอบของประชาธิปไตยอย่างจริงจังและแจ่มชัด ต้องขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นอย่างมาก จะหวังผลโดยให้นักเรียนศึกษาจากตำราอย่างเดียวนั้นไม่ได้

2.3 เนื่องจากนักศึกษาที่ผ่านการอบรมได้เรียนรู้จากทางบ้านและการบกรรองจากครูทางกัน ตลอดจนมีสถานะทางเพศต่างกัน โดยมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยต่างกัน ดังนั้น ในการให้การศึกษาอบรม ครูควรคำนึงถึงองค์ประกอบเหล่านี้ประกอบด้วย เพื่อที่จะทำให้การส่งเสริมทัศนคติแบบประชาธิปไตยแก่นักศึกษาเป็นประสิทธิภาพยิ่งขึ้น.

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ✓ เกื้อกูล ทาสีศรี การศึกษารเปรียบเทียบสังคมประเพณีและบุคลิกภาพของบุคคลจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน ปริญญาโท ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514, 186 หน้า.
- ✓ เกรียง กীরติกร และคณะ การศึกษากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โรงพิมพ์ศึกษาสัมพันธ์ 2517, 138 หน้า.
- คหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, สมาคม พัฒนาการของครอบครัวและเด็ก โรงพิมพ์วิบูลย์กิจ 2512.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช "เสรีภาพทางวิชาการ" พัฒนบริหารศาสตร์ ปีที่ 13 เล่มที่ 2 เมษายน 2516.
- เจ็กศักดิ์ ไชวาสินธ์ การศึกษานี้เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพแบบอนุรักษนิยม ปริญญาโท กต.บ. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516, 64 หน้า.
- ธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย รายงานผลการวิจัยเรื่องลักษณะบางประการของสถาบันสังคมไทยที่เปื้อนอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2515, 189 หน้า.
- ธงชัย ลักกนสูตร การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพประชาธิปไตย ปริญญาโท กต.บ. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517, 103 หน้า.
- นิคม ตั้งกะมิภพ การศึกษารเปรียบเทียบบุคลิกภาพความเกรงใจ และความกตัญญูของนักเรียนวัยรุ่น ที่มาจากครอบครัวไทยและจีน ปริญญาโท กต.บ. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516, 125 หน้า.
- ปรีชา หงษ์ไกรเล็ก ประชาธิปไตยสำหรับคนไทย โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย 2518, 101 หน้า.

- ปราณี สุขอุบล การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประเพณีและบุคลิกภาพระหว่างคนไทยกับคนจีน
ปริญญาโท 'ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514. 103 หน้า.
- พจน์ สะเพียรชัย "ลักษณะของการศึกษาในระบบสังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลง" พัฒนาสังคม 9
สำนักงานทดสอบวิทยาศาสตร์การศึกษา ประสานมิตร โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์
2516, 141 หน้า.
- พวงจันทร์ กุศลัมพะ จิตวิทยาเบื้องต้น คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ 2512, 159 หน้า.
- พัฒนบริหารศาสตร์, สถาบัน อนุตรการพระราชทานเพลิงศพ นายจิระ บุญมาก วีรชนเพื่อ
ประชาธิปไตย อมรการพิมพ์ 2517, 110 หน้า.
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว ลักษณะสังคมไทย โรงพิมพ์เลื่องเรียงจงเจริญ พระนคร 2513, 456 หน้า.
- ละม้ายมาศ ทรัพย์ดี และ คณะ อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็กที่ตำบลนาป่า
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี รายงานการวิจัยฉบับที่ 9 ของสถาบันระหว่างชาติ
สำหรับการยกย่องเรื่องเด็ก โรงพิมพ์สุภา 2510, 184 หน้า.
- วีรยุทธ วิเชียรโชติ ทฤษฎีสังคมไมตรีสัมพันธ์ พัฒนาสังคม 9 สำนักงานทดสอบวิทยาลัย
วิทยาศาสตร์ ประสานมิตร โรงพิมพ์กรุงสยาม การพิมพ์ 2516, 141 หน้า.
- ✓ วีรยุทธ วิเชียรโชติ และ คณะ ประชาธิปไตยของชาวยุโรป โรงพิมพ์พิมพ์เขต 2516, 240 หน้า.
- ✓ กัญญาจิรากร, กระหวาง กรมวิสามัญศึกษา ประมวลบทความการมัธยมศึกษา 2513, 610 หน้า.
- กีษานันท์เทก, หน่วย กรมสามัญศึกษา คู่มืออินเทอร์เน็ตการศึกษาสังคมศึกษา โรงพิมพ์สุภา
2515, 225 หน้า.
- สันโษ ทันแสงเลิศ นิทรรศการประชาธิปไตย โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์ กรุงเทพฯ 2517,
80 หน้า.

สารโร บัศวรี แนวคิดในการบริหารการศึกษา โรงพิมพ์คลองการพิมพ์ 2503, 98 หน้า.

✓ สุสินี อินสว่าง การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางกับเด็กวัยรุ่นในโรงเรียน 2516, 98 หน้า.

✓ เสถียร จันทิมาธร "ดอกไม้ประชาธิปไตยกำลังบาน" วิทยาสาร 22 : 9 - 12
ธันวาคม 2516.

✓ อัมพิกา ปัทมานนท์ ศึกษาเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ของขบวนการสังคมประกิตและความเกรงใจระหว่างเด็กไทยพหุกับเด็กไทยมุสลิม ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัย
วิชาการศึกษา ประสานนิกร 2516, 124 หน้า.

Adorno, T.W., The Authoritavian Personality, Harper & Row Publisher, 1950, 988 pp.

✓ Baldwin, Alfred L., "Socialization and Parent Child Relationship" Child Development, Vol. 19 : September 1948.

Cronbach, Lee Joseph, Essentials of Psychological Testing, New York, 1970, 752 pp.

Ebenstein, William, Today is Isms Runtice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, N.J., 1962, 243 pp.

✓ Edwards, Allen Louis, Techniques of Attitude Scale Construction Appleton-Century, Inc., New York, 1957, 256 pp.

0

✓ Francis J. Crowley "Children's Perceptions of Parental Authority and Love, School Achievement and Personality" Dissertation Abstract, 29 : 3863-A, 1969.

Garrett, Henry Edward., Statistic in Psychology and Education, McGraw-Hill Co., New York, 1965, 605 pp.

Guilford, J.F., Personality, McGraw-Hill Book Co., New York, 1957, 562 pp.

Hurlock, E.B., Child Development, McGraw-Hill Book Company, Inc., New York, 1964, 776 pp.

✓ Karlin, Jules, "Man's Behavior : An Introduction to social sciences"
The Macmillan Company Collier-Macmillan Limited, New York,
1967, 617 pp.

Richard, E. Dawson and Kenneth Prewitt, Political Socialization
Boston : Little, Brown & Co., 1969, Herbert H. Hyman,
Political Socialization (Glencoe : The Free Press, 1959) ;
and Pye and Verba pp 515 550 - 504.

Shaw, J.E. and Wright, J.H. Scale for the Measurement of Attitude.
McGraw-Hill Book Company, New York, 1967, 604 pp.

Sidney Verba, "Germany : The Remarking of Political Culture" in
Lucian Pye & Sidney Verba Political Culture and Political
Development (Princeton : Princeton University Press, 1965)
p. 141.

Triandis, H.C. Attitude and Attitude Change, John Wiley & Sons,
Inc., New York, 1971, 323 pp.

-

ភាគដង្ក

-

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย
ถ้าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถาม

แบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย

คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ถามเกี่ยวกับความรู้สึกของท่านในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะพบในชีวิตประจำวัน เมื่อท่านพบกับสถานการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ท่านจะมีความรู้สึกอย่างไร มากน้อยแค่ไหน

ตัวอย่าง ในฐานะที่ท่านเป็นคณบดี ท่านรู้สึกเกรงใจหรือไม่เกรงใจครูหรืออาจารย์ที่สนิทสนมกับท่านในสถานการณ์ต่อไปนี้หรือไม่อย่างไร

ขอเงินรวยบาท เกรง 13 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่เกรง

ถ้าท่านทำเครื่องหมายวงกลมรอบเลขทางซ้ายมือ แสดงว่าท่านมีความเกรงใจ
ถ้าตอบเลขมากและชี้ไปทางซ้ายมือ แสดงว่าเกรงใจมากจนไม่กล้าขอเงินเลย

ถ้าท่านเลือกตอบทางลบ แสดงว่าไม่เกรงใจ และถ้าตอบเลขติดลบมาก และชี้ไปทางขวามือมาก แสดงว่าไม่เกรงใจเลย

ถ้าท่านตอบ 0 แสดงว่ามีความรู้สึกกลาง ๆ ถ้าก้ำกึ่งระหว่างความรู้สึกเกรงและไม่เกรง

แบบสอบถามนี้ใช้เวลาไม่กี่นาที แต่ก็อย่าเสียเวลาในการตอบแต่ละข้อมากนัก ถ้าท่านตั้งใจไม่กล้าจะตอบข้อใดก็ ขอเสนอให้ท่านเลือกตอบ ความคิดครั้งแรก ที่ท่านจะปฏิบัติจริง ๆ อย่าไปนึกถึงหลักวิชาใด ๆ หรือข้อที่ควรปฏิบัติ

คำตอบของท่านไม่มีผลกระทบกระเทือนถึงการสอบในวิชาอื่น ๆ และจะไม่เอาเอาไปเปิดเผยในที่ใด ๆ เป็นรายบุคคล จะแสดงเพียงส่วนรวมเพื่อประโยชน์ในการศึกษา จึงขอให้ท่านสบายใจที่จะตอบอย่างเสรี ตามความคิดของท่านจริง ๆ

สถานการณ์ของเหตุการณ์แบบสอบถาม

เพศ อายุ ปี
ชั้น นับถือศาสนา

๓๖๑

1. นักศึกษาควรมีสติธิ์แ่งกายอย่างไรก็ได้
เข้ามาในสถานศึกษา ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
2. ครูเรียกนักศึกษามาใช้งานส่วนตัว ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
3. นักศึกษากลาแสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้ง
ควยเหตุลกับครูสอนขณะกำลังเรียนในชั้น คี 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่คี
4. เมื่อความกิดของชาวเจาไม่ตรงกับเพื่อน
ร่วมชั้น ชาวเจาจะโต้แย้งทันที ไม่จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 จริง
5. ควรละเนคิสติธิ์ของผู้อื่นเป็นบางครั้ง
เพื่อรักษามลประโยชน์ของคนไว้ ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
6. กะเรามีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน
จึงไม่จำเป็นต้องเคารพพียงกันและกัน ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
7. คีมีเปิดโอกาสให้ครูลคักวชิษนักรรม
มโหรสพ ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
8. คนพิการคนยากจนมีสติธิ์และความเป็น
มนุษย์เท่าเทียมกับชาวเจา จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่จริง
9. ชาวเจาสนใจในปัญหาควมทองการและ
ความสนใจของผู้อื่นน้อยเสมอ จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่จริง
10. ควรกักกันมลประโยชน์ของคนทีักควา
เป็นปฏิบัติต่อเรา ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
11. ชาวเจามักจะทนไม่ไ้เมื่อผู้อื่นวิจารณ์
จุดบกพรองของชาวเจา ไม่จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 จริง
12. นักศึกษาออกจากห้องเรียนในขณะครูกำลัง
สอนโดยไม่ขออนุญาตครูผู้นสอน ไม่ควรทำ 3 2 1 0 -1 -2 -3 ควรกระทำ

13. ความกึกกั่นของถนนเราในสิ่งที่ยังไม่
สมัย เราอาจจะรับฟังบ้าง เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่เห็นด้วย
14. ทำเสียงกึ่งหัวเปิดวิทยุทิ้งขณะอยู่
ใกล้เพื่อนบ้านที่สนิทสนม ไม่กล้า 3 2 1 0 -1 -2 -3 กล้า
15. เมื่อผู้ทำอะไรผิดพลากควรจะหัวเราะ
เยาะเพื่อให้เห็นตัวเองเสียบ้าง ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
16. คุรุพักเกินเราในเรื่องส่วนตัวเป็นการ
ละเมิดสิทธิของเรา ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
17. ผู้คัดค้านความกึกกั่นของถนนในที่
ประชุมเป็นกนไรมรรยาท ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
18. เมื่อผู้อื่นไม่คล้อยตามข้อเสนอของเรา
เฉย ๆ 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่พอใจ
19. ชาวเขาเคยยืนยันในความจริงที่ได้รับ
ทราบมาจนอยู่ในลักษณะที่ทำให้ผู้อื่น
ไม่พอใจ นานๆครั้ง 3 2 1 0 -1 -2 -3 บ่อย ๆ
20. การชมเชยเป็นวิธีการที่ชาวเขาเคยใช้
ให้คนอื่นทำงานให้ชาวเขาอย่าง
ไถ่สมมาแล้ว ไม่จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 จริง
21. ชาวเขาไม่เคยให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงาน
ตั้งแต่เริ่มวางแผนจนถึงการดำเนินงาน ไม่จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 จริง
22. ชาวเขามีความกังวลการที่จะได้ทำงาน
ร่วมกับผู้อื่น จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่จริง
23. ชาวเขามีไม่พอใจเมื่อชาวเขาไถ่สมส่วน
ช่วยเหลืองานต่าง ๆ ของกลุ่ม
แต่เพียงเล็กน้อย บ่อย ๆ 3 2 1 0 -1 -2 -3 นานๆครั้ง

24. การทำงานร่วมกับคนอื่นจะเป็นผลทำให้
ตัวเราเองไม่มีผลงานดีเด่น ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
25. ยอมรับกลุ่มทำงานที่ได้รับมอบหมายผิดพลาด
เราต้องร่วมมือกับคนอื่น เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่เห็นด้วย
26. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกกังวลไม่ทราบว่าจะสมารถ
ในห้องเรียนเขาจะบอกรักหรือคิดเกี่ยวกับ
ตัวข้าพเจ้าอย่างไร จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่จริง
27. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกกังวลว่าเพื่อนร่วมงาน
เรียนจะหาคะแนนได้ดีกว่าข้าพเจ้านานๆครั้ง 3 2 1 0 -1 -2 -3 บ่อย ๆ
28. ข้าพเจ้าไม่ชอบทำงานร่วมกับคนอื่น เพราะ
ข้าพเจ้าเป็นคนที่ทำงานคนเดียว ไม่จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 จริง
29. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าคนอื่นมีความสามารถ
มากกว่าข้าพเจ้า สามารถทำในสิ่งที่
ข้าพเจ้าทำไม่ได้ บ่อย ๆ 3 2 1 0 -1 -2 -3 นานๆครั้ง
30. เพื่อนร่วมงานทำงานผิดพลาดข้าพเจ้าจะ
อารมณ์เสีย ไม่สามารถทำงานร่วมกัน
ต่อไปได้อีก ไม่จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 จริง
31. ทัศนคติของหมู่คณะไม่ตรงกับความต้องการ
ของเรา เราไม่ควรจะปฏิบัติ ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
32. การประชุมที่เห็นว่าเราได้รับประโยชน์
ไม่คุ้ม ควรรวม 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่ควรรวม
33. เสียสละเวลาและแรงงานแก่หมู่คณะแล้ว
ทำให้มีเวลาพักผ่อนน้อยลง ควรทำ 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่ควรทำ
34. เมื่อเห็นคนอื่นมีความสามารถมากกว่าเราควร
จะเป็นผู้ตามและเสียเกียรติบ้างก็ยอม เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่เห็นด้วย

35. เมื่อเห็นคนอื่นประสบความสำเร็จ ยินดีด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่ยินดี
36. ถ้าจะเรียนให้ใครกะเนนคืต้องรวมบ๊องกับ
พวกเดียวกันแล้วปฏิเสธบุคคลกลางคณะ ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
37. เมื่อเราไม่โกเป็นหัวหน้าก็จะกองปฏิบัติงาน
อย่างเต็มความสามารถเหมือนกัน เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่เห็นด้วย
38. ชาวเจ้ารู้สึกลัวชีวิตของชาวเจ้าไม่ค่อยมี
ความสุขเสียเลย ในระหว่างที่ชาวเจ้า
ทำงานร่วมกับหมคณะ ไม่จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 จริง
39. บางครั้งชาวเจ้ามีความรู้สึกลัวตนเอง
ไม่เกยทำอะไรให้เป็นประโยชน์ต่อ
หมคณะเลย จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่จริง
40. เมื่อเห็นผู้ร่วมงานประสมโชครายชาวเจ้า
มักจะสงสัยวกกกังวลไปกับชาวเจ้า จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่จริง
41. ความกึกกัโห่ ๆ ในการแก้ปัญหาไม่ว่ามัน
จะมีผลกระทบกระเทือนต่อตัวชาวเจ้า
หรือไม่ ชาวเจ้าไม่เคยปฏิเสธ บอຍ ๆ 3 2 1 0 -1 -2 -3 นานๆครั้ง
42. ชาวเจ้ายอมรับฟังความคิดเห็นหรือข้อ
วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความประพฤติ
ปฏิบัติและนำคำวิจารณ์นั้น ๆ มาปรับปรุงตัวชาวเจ้าเสียใหม่ บอຍ ๆ 3 2 1 0 -1 -2 -3 นานๆครั้ง
43. การติดตามผู้ที่มีอายุน้อยกว่าเราในเรื่อง
ที่เรายังไม่เข้าใจ นากะทำ 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่นากะทำ
44. คนที่ตอบข้อคำถามปัญหาทั้ง ๆ ที่เราเห็นว่า
เรื่องนั้นง่ายมาก แสดงว่าเขาเป็น
คนหัวท้อ ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย

45. นักเรียนที่ทำงานเชื่อตามคำสั่งสอนของครู
หรือพ่อแม่ทุกประการ ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
46. งานที่ครูมอบหมายให้นักเรียนไปค้นคว้า
รายงานใ้ประโยชน์มากกว่าความรู้
ที่ตนเองทั้งหมด เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่เห็นด้วย
47. เมื่อมีใครมากล่าวหาว่าโรงเรียนของเรา
ไม่ดี จะรับฟัง 3 2 1 0 -1 -2 -3 จะกักคั้น
48. การพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ใ้ประโยชน์
ไม่คุ้มค่ากับการเสียเวลา ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
49. ผู้ที่วินิจฉัยปัญหาที่ขึ้นไ้ไม่มีความคิดเห็นดีกว่า
ผู้ที่วินิจฉัยต่ำกว่าไม่ทุก ๆ กรณี เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่เห็นด้วย
50. คนที่ยากจนเป็นผลกรรมที่ตนทำมาใน
ชาติก่อน ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย
51. ข้าพเจาไม่เคยสนใจที่จะถามตัวเองว่า
ทำไมข้าพเจาต้องทำในสิ่งนั้น ๆ หรือ
ขณะนั้นตัวเองกำลังทำอะไรหรือสิ่งที่จะ
กระทำ ทำไ้ได้อย่างไร ไม่จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 จริง
52. พ่อกาที่ขายยาเสพติดเป็นฆาตกรที่ร้ายแรง
กว่าผู้ร้ายที่ฆาตกรรม เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่เห็นด้วย
53. ถ้าเพื่อนรักชวนไ้ไปกินขมวนเพื่อไ้ครู
นำทัศนคติในวันหยุด ไม่ควรรวม 3 2 1 0 -1 -2 -3 ควรรวม
54. ข้าพเจาแสดงความคิดเห็นกับกานเพื่อน
นักเรียนชั้นสูงกว่า เกย 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่เคย
55. การนำเอาวิธีแก้ปัญหาของคนอื่นมา
อภิปรายในห้องเรียน ไม่เสียเวลา 3 2 1 0 -1 -2 -3 เสียเวลา

56. ปัญหาที่ชาวบ้านประสบเป็นประจำ
หากไม่ตรงกับข้อสอบก็ไม่ควรนำมา

พหุถึง

ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย

57. กนที่เ่งทางวิชาคณิตศาสตร์ยอมฉลากกว่า

คนเ่งทางวิชาภาษาไทย

ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย

58. แม่จะรู้ว่าสิ่งที่ครูนำมาสอนผิดไปจาก

ความจริงก็ควรเชื่อ เพื่อผลประโยชน์

ของตัวเอง

ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย

59. การนำปัญหาต่าง ๆ มาอภิปรายหาแนวทาง

ในการแก้ปัญหา ผู้การศึกษาค้นใจแก้ปัญหา

โดยแรงเฉยไม่ได้

ไม่เห็นด้วย 3 2 1 0 -1 -2 -3 เห็นด้วย

60. ความคิดที่ซามเจ้าแสงออกมาได้กลิ่นกรอง

กวยตัวซาฟเจ้าเอง มีโซแสงออกมา

ภาวที่ถือทิพพของบุคคลอื่นใดทั้งสิ้น

จริง 3 2 1 0 -1 -2 -3 ไม่จริง

ตาราง ก่ออำนาจจำแนก (๓) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย

ทัศนคติแบบประชาธิปไตย ด้านการยอมรับ		ทัศนคติแบบประชาธิปไตย การสามัคคีธรรม		ทัศนคติแบบประชาธิปไตย การปกครอง	
ข้อที่	๓	ข้อที่	๓	ข้อที่	๓
1	3.7796	21	2.8447	41	2.6459
2	2.9073	22	2.9981	42	2.2964
3	2.0800	23	2.4830	43	2.1231
4	2.3327	24	2.6612	44	5.0622
5	2.6618	25	2.4731	45	3.4159
6	2.6666	26	2.1821	46	3.9518
7	1.8407	27	3.8933	47	3.0672
8	2.4242	28	3.0173	48	2.9444
9	1.7600	29	2.0579	49	3.0078
10	4.2033	30	2.4830	50	1.8170
11	4.8994	31	4.4090	51	2.0797
12	2.4761	32	2.4945	52	2.9497
13	1.7962	33	1.8590	53	1.9843
14	2.5964	34	2.7058	54	1.7517
15	2.7557	35	2.5701	55	5.1007
16	3.6610	36	4.6198	56	3.7532
17	4.1726	37	1.7573	57	3.4299
18	3.2857	38	3.2800	58	1.9328
19	2.7787	39	2.8225	59	1.7539
20	1.7901	40	2.2677	60	1.8170

ภาคผนวก ข.

- แบบสอบถามวิธีการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู
- แบบสอบถามวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- คำอธิบายจำแนก (๓) เป็นรายชื่อของแบบสอบถาม
- ตารางแสดงคะแนนจากแบบสอบถามของนักศึกษานักศึกษาหญิง และกลุ่มตัวอย่าง

แบบสอบถามวัดการปกครองแบบประชาธิปไตยของครู

คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

นักศึกษามิพิจารณาว่าในสถานการณ์ตามหัวข้อข้างล่างนี้ ครู - อาจารย์ ผู้เคยให้
การพิจารณาอบรมแก่นักศึกษาตั้งแต่ตอนจนถึงปัจจุบัน ได้ปฏิบัติต่อนักศึกษาที่ระดับ มากที่สุด มาก
ปานกลาง น้อย หรือน้อยที่สุด แล้วกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องเหล่านั้นเพียง
ช่องละ 1 ช่อง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ยอมรับความผิดเห็นของนักศึกษา ถ้าเหตุผลดีก็ส่งเสริม					
2	ไม่ยอมส่งเสริมนักศึกษาเพื่อหาความนิยมให้แกตนเอง					
3	ให้รางวัลเมื่อศิษย์ทำดี และลงโทษเมื่อทำผิด					
4	กฎระเบียบต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นให้นักศึกษามีส่วนรวม ในการแสดงความคิดเห็น					
5	ไม่ปิดบังความผิดของนักศึกษาต่อผู้ร่วมรับผิดชอบ แต่ไม่ เปิดเผยให้เด็กได้รับความอับอาย					
6	ไม่ชี้เด็กเป็นที่ระบายนามของตน					
7	มักเรียนตอบคำถามในสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ไ้กระแวงว่ายก็ ไม่ควา					
8	เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงเหตุผลเมื่อเขาได้กระทำผิด					
9	ลงโทษนักศึกษาที่ผิดโดยเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงว่า เป็นลูกหลานของใคร					
10	เป็นผู้มีความสุจริตรอบคอบและใช้วิจารณญาณอย่างเที่ยงธรรม					
11	สามารถร่วมมือกับนักศึกษาในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้					

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12	ไปใช้อารมณ์และอำนาจของความเป็นครูข่มขู่บีบในขณะทำการสอน					
13	การทำงานใดที่นักศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องจะกองให้นักศึกษา ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจ					
14	เปิดโอกาสให้นักศึกษาวิจารณ์ครูเกี่ยวกับการเรียนการสอน					
15	เมื่อตอบคำถามนักศึกษาไม่ถูกต้องยอมรับความจริง และรับจะไปหาความรู้มาตอบขอของใจแก่นักศึกษา					
16	รู้จักใช้เวลาและแรงงานเมื่อนักศึกษาต้องการ ขอความช่วยเหลือ					
17	เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน					
18	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่นักศึกษาโดยเคร่งครัด					
19	สนับสนุนการทำงานเป็นหมู่ การอภิปรายและการตั้ง คำถามต่าง ๆ					
20	มีความริเริ่มในการสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ได้เป็น ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน					

แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

นักศึกษามีจำนวนอยู่ในสถานการณถามขอความข้างล่างนี้ พ่อ แม่ หรือผู้ที่ให้การ
อบรมเลี้ยงดูนักศึกษา ได้ปฏิบัติต่อนักศึกษาที่ระดับ มากที่สุด บาก ปานกลาง น้อย หรือ
น้อยที่สุด แล้วกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องเหล่านั้น เพียงข้อละ 1 ของ

ข้อ	วิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักศึกษา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	แสดงความรักและให้ความอบอุ่นแก่ข้าพเจาอย่างเป็นกันเอง					
2	เมื่องานให้ข้าพเจาทำพอเหมาะกับความสามารถ					
3	อนุญาตให้ข้าพเจาออกไปเที่ยวนอกบ้านตามสมควร					
4	ชมเชยและให้กำลังใจในขณะข้าพเจาทำงาน					
5	เมื่อข้าพเจาเสนอความคิดเห็น พ่อแม่จะรับฟังเป็นประจำ					
6	เมื่อข้าพเจาทำงานผิดพลาดจะให้ออกากแก้ตัวอีก					
7	ให้ข้าพเจามีสิทธิในการใช้สิ่งของครอบครัวทุกอย่าง					
8	เมื่อผลการเรียนของข้าพเจาไม่ดี พ่อแม่จะให้ภัยและ ทุกข์ให้กำลังใจ					
9	เปิดโอกาสให้ข้าพเจานำเพื่อน ๆ มาบ้านใดทุกณ					
10	ยอมรับนับถือในความสามารถของข้าพเจา					
11	ให้อิสระในการที่ข้าพเจาจะเลือกรับประทานอาหาร					
12	ยินดีให้ความคิดเห็นเมื่อข้าพเจาต้องการขอคำปรึกษา					
13	เมื่อข้าพเจาทำผิดจะยกยอชมเชย					
14	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัวยินดีที่จะให้ข้าพเจามี ส่วนรวมในการตัดสินใจหนั้น ๆ					

ข้อ	วิธีปฏิบัติของนักศึกษา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15	ส่งเสริมให้ข้าพเจ้าเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ					
16	ขอความช่วยเหลือของข้าพเจ้าจากคนอื่นจะตัดสินใจให้ความช่วยเหลือ					
17	ถ้าเหตุผลในการขอความช่วยเหลือก็ส่งเสริม ถ้าไม่ก็ก็เสนอแนะให้แก้ไขปรับปรุง					
18	ชี้แจงเหตุผลและความเหมาะสมก่อนที่จะขอมานให้ข้าพเจ้ารับผิดชอบ					
19	เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ ในปัญหาของครอบครัว					
20	ไม่หวั่นไหวต่อคำขู่แหย่ที่จะทำให้ข้าพเจ้าได้รับความเสียหาย					

การวาง ค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามวัดการปกครอง
แบบประชาธิปไตยของครู

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	4.5255	11	5.1876
2	4.6835	12	4.0000
3	3.9191	13	4.0192
4	5.9397	14	5.4425
5	5.5937	15	6.5054
6	6.0000	16	3.9545
7	5.1876	17	5.0805
8	4.1143	18	5.9031
9	4.2344	19	4.4720
10	9.0064	20	6.9280

ตาราง 1
 การคำนวณจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามวิธีการอบรม
 เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	6.0000	11	6.8000
2	5.8000	12	6.0042
3	5.1402	13	4.8378
4	4.6888	14	5.5521
5	8.6000	15	6.9280
6	5.1875	16	5.4000
7	5.3664	17	9.0510
8	4.8496	18	5.6000
9	10.3921	19	6.8585
10	6.4000	20	4.8000

ตาราง ค่า ΣX และ ΣX^2 จากแบบสอบถามทั้ง 5 ฉบับ
ของเพศชาย เพศหญิง และรวมชายหญิง

แบบสอบถาม	เพศ	n	ΣX	ΣX^2
ทัศนคติแบบประชาธิปไตยทางการเมืองการปกครอง	ชาย	134	14594	1601611
ทัศนคติแบบประชาธิปไตยทางการเมืองการปกครอง	ชาย	134	14289	1545936
ทัศนคติแบบประชาธิปไตยทางการเมืองการปกครอง	ชาย	134	14332	1561156
การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู	ชาย	134	8424	551190
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	ชาย	134	9714	732334
ทัศนคติแบบประชาธิปไตยทางการเมืองการปกครอง	หญิง	153	17198	1956368
ทัศนคติแบบประชาธิปไตยทางการเมืองการปกครอง	หญิง	153	16485	1808748
ทัศนคติแบบประชาธิปไตยทางการเมืองการปกครอง	หญิง	153	16246	1751687
การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู	หญิง	153	10235	726595
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	หญิง	153	11170	831800
ทัศนคติแบบประชาธิปไตยทางการเมืองการปกครอง	ชาย - หญิง	287	31792	3557979
ทัศนคติแบบประชาธิปไตยทางการเมืองการปกครอง	ชาย - หญิง	287	30724	3354684
ทัศนคติแบบประชาธิปไตยทางการเมืองการปกครอง	ชาย - หญิง	287	30578	3312843
การปกครองแบบประชาธิปไตยของครู	ชาย - หญิง	287	18659	1277705
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	ชาย - หญิง	287	20947	1564134

ตาราง ก ΣXY ของแบบทดสอบทั้ง 5 ฉบับ

แบบสอบถาม	ΣXY		
	ชาย	หญิง	รวม
การรวบรวม - ฉบับปรับปรุง	1070030	1260928	2330960
การรวบรวม - การปกครอง	918310	1139100	2057410
สำนักพิมพ์รวม - ฉบับปรับปรุง	1035419	1204108	2238767
สำนักพิมพ์รวม - การปกครอง	901468	1090969	1992437
ปัญญาธรรม - ฉบับปรับปรุง	1054603	1168401	2246004
ปัญญาธรรม - การปกครอง	902179	1078903	1981082